

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ความร่วมมือและการแข่งขันเป็นปัจจัยที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวการพัฒนาปัจจุบัน ซึ่งยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดแผนและปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาด้วยตนเอง

การที่ระบบสังคมระดับใดระดับหนึ่งไม่ว่าจะเป็นครอบครัว กลุ่ม องค์การ ชุมชนหรือประเทศก็ตามจะบรรลุจุดหมายในการพัฒนาที่สมาชิกทุกคนปรารถนาได้ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกภายในระบบ โดยผู้นำจะต้องกระตุ้นหรือขอความร่วมมือจากสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดอารมณ์ร่วมใจ (collective mind) อันเป็นการรวมพลังเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มได้

การดำเนินการเพื่อให้เกิดความร่วมมือ นอกจากจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม จัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกภายในกลุ่ม และจัดระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกของกลุ่มแล้ว ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กลุ่มร่วมมือกันได้ดีคือ ทักษะในการทำงาน (skills to work) และความเต็มใจในการทำงาน (willing to work) ปัจจัยประการหลังนี้นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะแม้บุคคลจะมีทักษะชำนาญชำนาญเพียงใดก็ตาม แต่หากขาดเสียซึ่งความยินดีเต็มใจที่จะร่วมมือกับกลุ่มแล้ว กลุ่มย่อมไม่อาจบรรลุเป้าหมายในการทำงานหรือการพัฒนาได้ สิ่งที่จะช่วยให้เกิดความเต็มใจในการทำงานหรือร่วมมือกับกลุ่มได้แก่ ความเข้าใจอันดี ความเป็นกันเอง ความไว้วางใจและความสามัคคี ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสารระหว่างกันนั่นเอง

ส่วนการแข่งขันทันนั้น แม้ตามความเห็นของลินด์เกรน (Lindgren 1969: 277) จะหมายถึงการกระทำที่มุ่งให้ตนเองบรรลุจุดหมายที่ต้องการ โดยไม่คำนึงถึงจุดหมายของผู้อื่น ว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม แต่การแข่งขันทันก็มีประโยชน์ต่อการพัฒนา

กล่าวคือ การแข่งขันจะเป็นตัวกระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคลหรือกลุ่มได้ใช้ศักยภาพ (potential) ของคนอย่างเต็มที่ในการดำเนินชีวิต หรือปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา มีการแข่งขันหลายกรณีที่เกิดขึ้นโดยไม่มีผู้ใดเป็นฝ่ายเสียหาย เช่น นักเรียนแข่งขัน การเรียน พนักงานแข่งขันการปฏิบัติงาน เหล่านี้นับว่าเป็นการใช้การแข่งขันในทางที่ดี เมื่อการแข่งขันเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มหรือชุมชนก็จะนำผลประโยชน์สู่คนจำนวนมากขึ้น โรเจอร์ (Rogers nd: 22) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของการสื่อสาร ในการพัฒนา ประเทศตามหลักการใหม่ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือตนเองว่า การเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จของท้องถิ่นที่ช่วยเหลือตนเอง จะช่วยให้กลุ่มอื่นหรือท้องถิ่น อื่นสนใจและทำทนายให้ปฏิบัติตาม ซึ่ง อุนสร์ ทร์พัยมู (อุนสร์ ทร์พัยมู 2522 : 281) กล่าวถึงโครงการแซมมาเอิล อุนกง ของประเทศเกาหลี ว่าประสบความสำเร็จอย่าง งดงาม ก็ด้วยการปฏิบัติตามแนวคิดดังกล่าวนี้เอง

จะเห็นได้ว่าทั้งการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและการแข่งขัน จำเป็นต้อง อาศัยการแพร่กระจายสารสนเทศ (diffusion of information) เป็นเครื่องมือ โดยเฉพาะในท้องถิ่นชนบทรูปแบบการแพร่กระจายสารสนเทศที่เข้มข้น และได้รับความเชื่อ ถือที่สุด ได้แก่การสื่อสารระหว่างบุคคล (Rogers 1969 : 133)

การซุบซิบ (gossip) เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งมี ปรากฏอยู่เสมอในการดำเนินชีวิตประจำวัน กลักแมน (Gluckman 1963 : 308) ดึงกับกล่าวว่า "เราไม่อาจจะแยกการซุบซิบออกจากชีวิตในชุมชนได้ เพราะมันแทรกซึม อยู่ในเลือดเนื้อทุกหยาดทุกอณูเลยทีเดียว" แม้การซุบซิบจะมีสภาพเป็นการสื่อสารแบบ ไม่เป็นทางการ แต่ก็น่าที่จะเชื่อได้ว่าสารสนเทศที่แพร่กระจายผ่านทางกรซุบซิบนี้ มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติ ซึ่งรวมถึงแนวโน้มที่บุคคลจะยอมรับ เชื่อถือ ไว้วางใจ ตลอดจนยินดีให้ความร่วมมือหรือร่วมงานกันหรือไม่ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดว่าการรุดซุบซิบ ถึงในทางลบมีผลกระทบต่อความมั่นคง ความเชื่อถือ และเกียรติภูมิอย่างยิ่งได้แก่ การที่ นายริชาร์ด เอ็ม นิกสัน ต้องลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐ เนื่องจากกรณี วอเตอร์เกต

ในระบอบองค์การ หรือหน่วยงาน เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า หน่วยงานใดที่บุคลากร

มีการจับกลุ่มชุมชนนินทามาก แสดงว่ามีความแตกแยกขัดแย้งสูง นำไปสู่สภาพการขาดขวัญในการทำงาน เจ้าหน้าที่จะมีความพึงพอใจในงานระดับต่ำ เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของหน่วยงาน

สำหรับระดับชุมชนหรือท้องถิ่น ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์ในการร่วมโครงการพัฒนาศูนย์เด็กแห่งหนึ่งในนิคมสร้างตนเองน้ำพอง ในขั้นต้นปรากฏว่า ชาวบ้านเห็นประโยชน์จากการมีศูนย์เด็ก และได้นำบุตรไปฝากเลี้ยง แต่ความร่วมมือในการจ่ายเงินค่าบริการแก่ศูนย์ก็ลดลงเรื่อย ๆ จากเดือนละ 30 บาท จนเหลือเดือนละ 5 บาท หรือบางคนไม่จ่ายเลย ทั้งนี้ นอกจากปัจจัยประกอบอื่น ๆ แล้ว พบว่า เหตุผลที่จ่ายเงินน้อยลงหรือไม่จ่ายเลยนี้ เนื่องจากมีการชุมชนแล้วถือกันว่ามีภาระทุจริต ในศูนย์เด็กดังกล่าว

ตัวอย่างเกี่ยวกับผลของการชุมชนคือความร่วมมือที่ประชาชนให้แก่เจ้าหน้าที่ ผู้นำ และชาวบ้านด้วยกันเองมีให้พบเห็นอยู่เสมอ ในการฝึกอบรมพัฒนากรจึงให้ความสำคัญแก่เรื่องนี้เป็นอย่างมาก กมลลา บำห์ชิน (กมลลา บำห์ชิน 2525 : 10 - 11) เขียนถึงขั้นตอนการพัฒนาว่า ขั้นตอนที่สำคัญและต้องทำก่อนอื่นคือขั้นผู้นำ หมายถึงการปรับตัวให้ได้รับการยอมรับจากชุมชน ขั้นนี้มักพัฒนาต้องตอบคำถามของชาวบ้านหลายประการ เช่น เป็นใคร มาจากไหน เงินเดือนเท่าใด เป็นลูกเต้าเหล่าใคร ทำไมมาทำงานพัฒนา นักพัฒนาต้องถูกวิพากษ์วิจารณ์จากชาวบ้าน เช่นว่าเป็นคนถือตัว กินอยู่ยาก หรือในทางตรงกันข้าม การชุมชนอาจวิจารณ์ในทางที่ดีก็อาจเป็นได้ นักพัฒนาจะต้องถูกเพ่งเล็งสงสัยจากชาวบ้านและบุคคลหลายฝ่าย สิ่งเหล่านี้เป็นปมปัญหาที่นักพัฒนาต้องปรับตัวให้ทันห่วงที่ เป็นจุดแรกที่จะเชื่อมให้นักพัฒนาและชาวบ้านเข้าใจกัน เป็นจุดกำเนิดของความไว้วางใจต่อกัน

การชุมชนไม่ใช่พฤติกรรมที่มีแต่โทษอย่างเดียว การชุมชนกล่าวขวัญถึงบุคคลอื่นในทางที่ดี อาจหล่อหลอมทัศนคติ และความรู้สึกที่ดีต่อกันอันนำไปสู่ความยินดีร่วมมือกันได้ การชุมชนถึงความสำเร็จ ความสามารถหรือสถานภาพของบุคคลอื่นซึ่งมีระดับการพัฒนาก้าวหน้ากว่ายังเป็นสิ่งกระตุ้นความรู้สึกต้องการแข่งขันให้บังเกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการเร่งเร้าความต้องการการพัฒนาของประชาชน ด้วยเหตุนี้ การชุมชนจึงเป็นเสมือนคาบสองคม ซึ่งคุณอันันต์หรือโทษมหันต์ขึ้นอยู่กับการใช้ซึ่งมีความเข้าใจในธรรมชาติและวิธีใช้อย่างถูกต้องหรือไม่นั่นเอง

สังคมไทยเป็นสังคมที่สมาชิกมีความสนใจในเรื่องราวของบุคคลอื่น และมีพฤติกรรมการซุบซิบอย่างมากมาแต่อดีต การซุบซิบที่ห้ากั้นอยู่มีทั้งที่เป็นการซุบซิบในแง่ดีคือ กล่าวยกย่องชมเชย การซุบซิบในแง่ร้ายคือ กล่าวตำหนิติเตียน และการซุบซิบอย่างกลาง ๆ คือ เพียงบอกเล่าเรื่องเกี่ยวกับผู้อื่นโดยมิได้ชม หรือตำหนิแต่อย่างใด การซุบซิบในแง่ร้ายมักจะเรียกกันว่า "การนินทา" ซึ่งไทยเรามีกลอนสุภาพนิพนธ์นำให้บุคคลวางเฉย ท่อการถูกซุบซิบในแง่ร้ายว่า "อันนินทากาเลเหมือนเพ้าไม้ ขอศุข่าเหมือนเอามีคมกรักรหิน แม่องค์ปฏิมาขังราลิน มนุษย์เคียดก็เหวี่ยงจะฟันคนนินทา" เกี่ยวกับนิสัยชอบซุบซิบของคนไทยนี้ ฟิลลิปส์ (Phillips 1966 : 44) กล่าวว่า ชาวไทยเป็นคน "ซีเกรงใจ" และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง บุคลิกภาพเช่นนี้ทำให้คนไทยพยายามเลี่ยงจากการสื่อสารโดยตรงกับคู่อริไปเป็นการซุบซิบกับบุคคลที่สามแทน การซุบซิบยังคงอยู่ในนิสัยของคนไทยจนถึงปัจจุบัน นายเกษม ศิริสัมพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (เกษม ศิริสัมพันธ์ 2525 : 2) กล่าวในการสัมมนาระดับชาติว่าค่านิยมขยายการสื่อสาร และมีผู้ทำการสื่อสารในชนบทในประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2525 มีใจความตอนหนึ่งว่า

ประเพณีไทยสมัยก่อนมีการลวงคนโดยเอาผู้หญิงสาวห่วยๆ ฝากปาก เขาจะหาจริงหรือ เป็นเพียงคำซุบซิบๆ ก็แสดงว่าคนไทยชอบข่าวลือ ชอบซุบซิบ ชอบการสื่อสารแบบหวัดๆ ฝากปากฝากหู ฟุ่กโครอยซี่ หุ่นอย่าง และปัจจุบันก็ยังคงชอบอยู่ไซหรือไม ความระส่ำระสายของบ้านเมืองทุกวันนี้เป็นเพราะเราไม่กลัวการลวงคนแบบมะพร้าวห่วยๆ ฝากปากไซหรือไม

สิ่งสนับสนุนข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้น คือการตอบสนองของสื่อมวลชนต่อความต้องการการซุบซิบ ปัจจุบันหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยจำนวนมาก จัดคอลัมน์ซุบซิบในหน้าข่าวทุกประเภท นับแต่ข่าวการเมือง การศึกษา กีฬา บันเทิง สตรี ธุรกิจ สังคมภูมิภาคไปจนถึงกลุ่มจัดตั้งเฉพาะกิจ เช่น ลูกเสือชาวบ้าน ค่ายวิทยุกระจายเสียง มักจะมีรายการประเภทข่าวชาวบ้าน ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้ฟังเป็นจำนวนมากเช่นกัน มนตรี เจนวิทย์การ (มนตรี เจนวิทย์การ 2525 : 9-10) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

ปกตินิพนธ์สื่อพิมพ์จะกึ่งคอลัมน์ซุบซิบนินทาขึ้นมา เพราะถือว่ามนุษย์ชอบสอดคุรสอดเห็น และชอบการซุบซิบนินทาเป็นเรื่องธรรมดา คอลัมน์กึ่งกล่าวในแง่ของการทำหน้าที่สื่อพิมพ์ถือว่าเป็นคอลัมน์ที่น่าสนใจ เพราะเกี่ยวข้องกับคน (human interest) แต่ปกตินิพนธ์สื่อพิมพ์ฉบับหนึ่งจะไม่มีคอลัมน์กึ่งกล่าวมากไปกว่าหนึ่งหรือสองคอลัมน์ นอกจากหนึ่งสื่อพิมพ์ที่เน้นในเรื่องการซุบซิบนินทาเป็นสำคัญ

สำหรับกรณีของการทำหน้าที่สื่อพิมพ์ในประเทศไทยมีการ เปิดคอลัมน์ซุบซิบนินทาในหนึ่งสื่อพิมพ์ เป็นจำนวนมาก.....

และได้อธิบายต่อไปว่าสังคมไทยแม้กระทั่งเมืองหลวงยังคงมีลักษณะของสังคมหมู่บ้านหรือสังคมชนบทอยู่มาก มีผู้กล่าวว่าคนไทยมีลักษณะชอบสอดคุรสอดเห็นเป็นพิเศษ คำกล่าวที่ว่า "รูกันทั้งแคว้นบ้านเรคหาขบ" เป็นคำที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการซุบซิบนินทาในการสื่อสารของสังคมไทยในชนบทใค้ก็ ลักษณะเด่นของคนไทยที่เน้นทิวบุคคลในความสัมพันธ์ ทำให้ความสำคัญของการซุบซิบมีน้ำหนักเป็นพิเศษ

จะเห็นได้ว่าการซุบซิบเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่สำคัญ เนื่องจากการซุบซิบอาจก่อให้เกิดความชื่นชม ความเชื่อถือและความสามัคคี หากเป็นการซุบซิบในทางที่ดี แต่ขณะเดียวกันการซุบซิบอาจก่อให้เกิดความรังเกียจ การขาดความไว้วางใจ และแตกสามัคคีไ้เช่นกัน หากเป็นการซุบซิบในทางที่ไม่ดี

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา มีการจัดตั้งองค์กร และแต่งตั้งบุคคลทำหน้าที่นำการพัฒนาในสาขาต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเหล่านี้ จะต้องใช้ความสามารถและความพยายาม โน้มน้าว ชักนำประชาชนให้เล็งเห็นปัญหา และความทองการของชุมชน ตลอดจนแนะแนวปฏิบัติในการปรับปรุงคุณภาพของชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ซึ่งความร่วมมือของประชาชนเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในความสำเร็จของการพัฒนา

เมื่อ เป็นที่ยอมรับแล้วว่าชาวไทยมีนิสัยชอบซุบซิบถึงเรื่องราวของบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในระดับสูงกว่าตน จึงเชื่อได้ว่าผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจะต้องถูก

ประชาชนนำไปชูปรับ ซึ่งเป็นการหล่อหลอมทัศนคติของประชาชนต่อผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาควย ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพฤติกรรมการชูปรับของประชาชน ถึงผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เพื่อให้ทราบสภาพทั่วไป และธรรมชาติของพฤติกรรม รวมตลอดถึงผลหรือความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการชูปรับกับความร่วมมือในการพัฒนา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงานของผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา อีกทั้งอาจเป็น ข้อมูลประกอบการวางแผนการสื่อสาร เพื่อการพัฒนา และการค้นหาวิธีเลือกใช้พฤติกรรม การชูปรับให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

แนวความคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพูดชูปรับ

การพูดชูปรับ เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งมีปรากฏอยู่เสมอ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ออกเดน แนช (Ogden Nash) ได้เขียนถึงการชูปรับไว้ในบทประพันธ์ชื่อ 'I'm a Stranger Hear My Self' (อ้างถึงใน Rosnow and Fine 1976 : 81) ว่า บรรดาผู้คนที่ผ่านมาในวิถีชีวิตของเราจำแนกได้เพียง สองประเภทเท่านั้น ประเภทหนึ่งคือคนที่ชูปรับนินทาเกี่ยวกับอีกประเภทหนึ่งคือคนที่ถูกชูปรับ นินทา"

ธรรมชาติของการชูปรับ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ให้ความหมายของคำ ชูปรับว่า "พูดคอย ๆ ไม่ให้ใครได้ยิน" นักภาษาศาสตร์บางคนให้ความเห็นว่าคำนี้จะมาจากการ เลียนเสียงธรรมชาติ กล่าวคือ เมื่อคนพูดออกเสียงกันควยเรื่องราวที่ไม่อยากให้ใคร

ไคยีนเขาจะลกลเสียงให้ค่อยลงเป็นการกระซิบกระซาบ เสียงจะแทรกโรฟันออกมาฟังคล้ายซุบซิบ ๆ จึงเรียกการพูดคุยลักษณะนี้ว่าการซุบซิบ

โรสโนว์ และ โฟน์ (1976 : 83 - 84) ได้รวบรวมนิยามของคำว่าซุบซิบซึ่งให้ไว้โดยบุคคลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

Random House Dictionary ให้ความหมายของคำว่าซุบซิบคล้ายกับคำว่าข่าวลือ (rumor) คือหมายถึงการพูดคุยสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ

นีฮอฟ (Niehoff) ให้ความเห็นว่าการซุบซิบมีสองลักษณะ คือซุบซิบดีในทางที่ดี (positive gossip) และซุบซิบดีในทางที่ไม่ดี (negative gossip) ซึ่งการซุบซิบในทางที่ไม่ดีนี้ถือว่ามี ความหมายเหมือนกับข่าวลือ

คูลีย์ (Cooley) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการซุบซิบกับข่าวลือว่า ข่าวลือเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ ส่วนการซุบซิบเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวบุคคล

โทมัส และแซนิคกี (Thomas and Znaniecki) มีความเห็นคล้ายคูลีย์ แต่ต่างกันในระดับการย้าความสำคัญ กล่าวคือ เขาเห็นว่า ข่าวลือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ ๆ ส่วนการซุบซิบเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลที่ไม่เป็นสาระหรือสลักสำคัญแต่อย่างใด

บลูเมนฮอล (Blumenthal) ให้ความสนใจการซุบซิบในแง่ของระบบระเบียบในการแพร่กระจายสารสนเทศ โดยระบุว่า การซุบซิบจะมีการแพร่กระจายอย่างไม่เป็นระบบระเบียบและสารสนเทศนั้น อาจจะถูกตองหรือคลาดเคลื่อนก็ได้

จากนั้น โรสโนว์ และ โฟน์ ได้สรุปว่า การซุบซิบเป็นการพูดคุยเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับบุคคลอื่น ในเรื่องที่ไม่สลักสำคัญอะไร และข่าวที่นำมาพูดคุยกันนั้นอาจมีทั้งจริงและไม่จริง การพิจารณาว่าการสนทนาใดเป็นการซุบซิบ จากองค์ประกอบสองประการคือ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดคุ้นเคย (familiarity) ของคู่สนทนา และลักษณะความไม่เป็นทางการ (informality) ในการสนทนา

เกี่ยวกับการพิจารณาว่าการสนทนาใดเป็นการซุบซิบนี้ แอนเนอร์ส

(Hannerz 1967 : 36) ให้ข้อสังเกตว่า สารสนเทศเรื่องเดียวกัน อาจจะเป็นการซุบซิบหรือไม่เป็นก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ส่งสารสนเทศนั้นแก่ใคร เช่น การพูดถึงบุตรนอกกฎหมายของนาง ก. หากนักสังคมสงเคราะห์พูดถึงโดยหน้าที่ก็ไม่ถือเป็นการซุบซิบ แต่หากเพื่อนบ้านของนาง ก. พูดถึงก็จะเป็นการซุบซิบไปทันที ฉะนั้น องค์ประกอบในการพิจารณา คือ ความมุ่งหมายของผู้บอกเล่า สิทธิอันชอบธรรมหรือผลประโยชน์ในการพูดถึงสารสนเทศนั้น

มนตรี เจนวิทย์การ (2525 : 9) มักใช้คำว่า "นินทา" แทนคำว่า "ซุบซิบ" เขาระบุว่า "มีกฎของการนินทา (Law of gossip) อยู่ข้อหนึ่ง ซึ่งกล่าวว่า ไม่ว่าการซุบซิบนินทานั้นจะกระทำอย่างเปิดเผยเพียงใดก็ตาม และแม้เรื่องที่นินทาจะเป็นเรื่องเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม ในท้ายที่สุดถ้อยคำนินทานั้นก็ท่องเที่ยวไหลถึงหูผู้ถูกนินทาเสมอ"

การศึกษานี้จะใช้คำว่า การซุบซิบในความหมายที่ประมวลจากความเห็นของ นีลอฟ กูลลีย์ และโรสโนว์ และไฟน์ กล่าวคือ การซุบซิบเป็นการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ กล่าวถึง เรื่องของบุคคลอื่น สารสนเทศที่นำมาพูดคุยกันนี้อาจเป็นเรื่องจริงหรือไม่จริง และการกล่าวขวัญถึงบุคคลอาจเป็นไปในแง่ดีหรือไม่ดีก็ได้

ที่มาและการเกิดของการซุบซิบ

ริสแมน (Rysman 1977 : 176 - 180) ไขข้อปริยายถึงที่มาของคำว่า gossip และความเปลี่ยนแปลงนัยของความหมายตลอดจนการใช้คำนี้

คำว่า Gossip มีที่มาจากคำว่า God sib¹ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับครอบครัวมาก พอที่จะขอให้ เป็นพ่อ-แม่อุปถัมภ์ (god-parent) แก่บุตรคนใดคนหนึ่ง ในครอบครัว ต่อมาการออกเสียงตัว "a" ค่อย ๆ เปลี่ยนไปพ้องกับคำว่า gospel ซึ่งหมายถึงคำสอนในศาสนาคริสต์ คำว่า God sib จึงเขียนเป็น

Gossip

¹ "sib" ตามปกติหมายถึงกลุ่มของญาติที่สืบเชื้อสายจากต้นบรรพบุรุษเดียวกัน (สนิท สัมครการ 2519 : 25)

สังคมชนบทสมัยก่อนคนมีความใกล้ชิดกันมาก เมื่อมีการขอให้ใครเป็นพ่อ-แม่
อุปถัมภ์แก่บุตร ก็จะเป็นการถึงเอาครอบครัวทั้งสองฝ่ายเข้ามาเป็นเสมือนญาติกัน พ่อแม่
อุปถัมภ์มักจะไต่ถามเพื่อนบ้านใกล้ชิดซึ่งจะสามารถพูดคุยปรึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ได้
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูหนาวอันว่างเปล่า ต่อมาคำว่า Gossip จึงหมายถึงการ
สนทนาระหว่างคนที่สนิทชิดเชื้อกัน ระยะเวลาคำดังกล่าวมีความหมายรวมถึงการสนทนา
ของชายในวงเหล้าควย ซึ่งหมายความว่า คำ Gossip ใช้กับทั้งเพศชายและเพศหญิง
และใช้ในความหมายกลาง ๆ แซมมวล จอห์นสัน (Samuel Johnson)
ได้อธิบายถึงการที่คำว่า Gossip เริ่มหันมาใช้เฉพาะกับเพศหญิงว่า ในสมัยก่อนยัง
ไม่มีโรงพยาบาล สตรีจะคลอดบุตรอยู่ที่บ้านโดยมีเพื่อนบ้าน รวมทั้งแม่อุปถัมภ์ช่วยดูแล
ฝ่ายชายจะไม่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในห้องคลอด ฉะนั้น จะมีสตรีคนใดคนหนึ่งคอยวิ่งเข้าวิ่ง
ออกส่งข่าวสำคัญเหตุการณ์ในการคลอดแก่คนนอกห้องให้ทราบ คำว่า Gossip จึงเริ่มมี
ความหมายถึงการนำเรื่องคนโน้นไปบอกคนนี้ และเมื่อถึงผู้คนที่รับฟังความหมายนี้เริ่มใช้ใน
ปีคริสตศักราช 1600 เป็นต้นมา ในคริสตศตวรรษที่ 19 คำว่า Gossip เริ่มมี
ความหมายทำนองเป็นเรื่องไร้สาระ และในคริสตศตวรรษที่ 20 การใช้คำว่า Gossip
ในการสนทนาของเพศชายก็เริ่มลดน้อยลงเป็นอันมาก ซึ่ง วิสแมนวิเคราะห์จากการ
ศึกษาของบลูเมนซอล และของรูเบล ว่าน่าจะเป็นเพราะฝ่ายชายเกรงว่าการที่ฝ่ายหญิง
รวมกลุ่มพูดคุยซุบซิบกันนั้นจะมีผลในการฉกฉวย ซึ่งกระทบต่อสถานภาพของฝ่ายชายควย
ดังนั้น จึงต่อต้านการพูดคุยในหมู่สตรี โดยให้ความหมายของคำว่า Gossip ในแง่ไม่ดี
และใช้เฉพาะในหมู่ผู้หญิง กล่าวคือเมื่อผู้หญิงรวมกลุ่มพูดคุยกันจะเรียกว่า Gossip
ขณะที่เพศชายมีพฤติกรรมอย่างเดียวกัน แต่ไม่เรียกว่า Gossip นอกจากนี้ยังมีการพูด
แกล้งกันเย้ยหยันผู้ชายที่อ่อนแอ หรือพูดกันว่า "เหมือนผู้หญิง" อีกด้วย

แม้ว่าการวิเคราะห์ที่มาและการใช้คำ Gossip ดังกล่าวมาแล้ว จะเป็น
ข้อมูลและสภาพแวดล้อมของประเทศทางตะวันตก ส่วนในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษา
วิเคราะห์ที่ลึกซึ้งเช่นนี้ แต่สภาพแวดล้อมและการประพฤติปฏิบัติดังกล่าวก็มีความใกล้เคียง
กับชีวิตชาวไทยอยู่เป็นอันมาก เช่น การยกบุตรที่อ่อนแอหรือเลี้ยงยากให้เป็นบุตรของเพื่อน
บ้าน ญาติ หรือเพื่อนที่มีบุตรแข็งแรงเลี้ยงง่าย การคลอดบุตรในบ้านโดยห้ามพ่อเข้าไป
ในห้องคลอด การที่คำว่าซุบซิบมักถูกใช้ควบคู่กับคำว่านินทาซึ่งมีความหมายไม่ดี และการ

ที่มักใช้คำว่าชุมชนนิทานเฉพาะกับการพูดคุยในหมู่สตรี อย่างไรก็ตาม มนตรี เจนวิทย์การ (2525 : 9) มีความเห็นในเรื่องนิยายชุมชนนิทานแตกต่างออกไป โดยระบุว่าไม่จำเป็นจะต้องเป็นนิยายของผู้หญิงมากกว่าผู้ชายทั้งที่เข้าใจกัน ผู้ชายเวลาพบปะกันอย่างไม่เป็นทางการก็อาจมีการแลกเปลี่ยนสิ่งที่เรียกว่า "pseudo news" ซึ่งเป็นการนิทานอย่างหนึ่งได้เสมอ ดังนั้น จึงเป็นประเด็นที่การศึกษานี้จะทดสอบว่าเพศชายและหญิงมีนิสัยในการชุมชนเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

ในด้านการเกิดการชุมชน เยอร์โควิก (Yerkovich 1977 : 192-196) อธิบายว่า การชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของความสัมพันธ์อย่างเป็นกันเองกับผู้อื่น โดยจัดให้สารสนเทศที่พูดคุยถึงนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรม โดยที่มีการชุมชนเป็นกระบวนการสร้างความเป็นกันเอง ฉะนั้น เนื้อหาที่พูดคุยจึงไม่สำคัญเท่ากับการมีปฏิริยาโต้ตอบระหว่างกันของผู้สนทนา ปัจจัย 3 ประการ ที่จะมีผลต่อปฏิริยาโต้ตอบระหว่างกันของผู้ชุมชนคือ

1. ความคุ้นเคยระหว่างผู้ร่วมสนทนา
2. สถานการณ์ที่เหมาะสม
3. การแสดงลักษณะค่านคุณธรรมของเรื่องที่กล่าวถึง

เยอร์โควิก กล่าวว่าคนที่จะชุมชนกันไม่จำเป็นต้องเป็นเพื่อนหรือคนที่สนิท แต่จะต้องมีความคุ้นเคยมากพอที่จะมีความห่างไกลทางสังคม (social distance) น้อยที่สุด หากว่าคู่สนทนาที่มีความห่างไกลทางสังคม เช่น อายุต่างกันมาก สถานภาพทางสังคมและบทบาทในสังคมต่างกัน การที่ได้แลกเปลี่ยนสารสนเทศเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของกันและกันก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะค่อย ๆ ลดช่องว่างทางสังคมได้ การที่ได้ทราบข้อมูลของคนคนหนึ่งมากพอนอกจากจะทำให้เริ่มการชุมชนกับคนนี้ได้แล้ว ก็ยังอาจนำเรื่องของคนนี้ไปชุมชนกับคนอื่นได้อีก เพราะการชุมชนโดยไม่รู้จักกันก็พอเป็นการเสี่ยงต่อการสร้างความไม่พอใจหรือความเข้าใจผิดแก่คู่สนทนาอื่นจะทำให้เกิดความยุ่งยากในสัมพันธภาพทางสังคมตามมา

วิธีหนึ่งที่จะสร้างความคุ้นเคยก็คือ การวิเคราะห์สถานภาพทางสังคม และเครือข่ายทางสังคม (social network) ของคู่สนทนาซึ่งมักจะทำโดยต่างคนต่างถามกันว่ารู้จักคนนั้นคนนี้ไหม ต่อมาการสนทนาจะเบนเข้าสู่การรู้เรื่องเกี่ยวกับ จากคำถามที่ว่า

"ทราบเรื่องนั้นเรื่องนี้หรือเปล่า" และจากนั้นก็จะได้ยินที่คู่สนทนาจะแสดงความสนใจทัก
 คุยเรื่องของคนบางคน โดยมักจะใช้คำถามทำนองว่า "มีความเห็นต่อเรื่องนั้นเรื่องนี้
 อย่างไร"

ความคุ้นเคยกันระหว่างคู่สนทนาเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่ก็ไม่ถึงกับขาดไม่ได้ในการที่
 คนจะซุบซิบกัน แต่สิ่งที่ขาดไม่ได้คือสถานการณ์ที่เหมาะสมเพื่อการซุบซิบซึ่งในที่นี้
 หมายความว่า การที่คู่สนทนามีลักษณะ "ไว" (active) หรือ "เฉื่อยชา" (passive)
 ต่อการซุบซิบ และการที่คู่สนทนาคุยถูกคอหรือไม่ เพียงใด จะมีผลต่อการที่จะเกิดการ
 ซุบซิบอย่างมาก คนที่ไวต่อการซุบซิบจะมีนิสัยสนใจอยากรู้อยากทักคุ้ยเรื่องของคนอื่น
 และพร้อมที่จะนำเรื่องราวไปถ่ายทอดต่อ ส่วนคนที่เฉื่อยชาต่อการซุบซิบมักจะไม่ชอบ ไม่สน
 ใจที่จะพูดเรื่องคนอื่น ๆ และอาจมีการชักขวางหรือทำให้สถานการณ์ไม่เหมาะที่จะพูด
 ซุบซิบกันต่อไป

การแลกเปลี่ยนสารสนเทศเกี่ยวกับบุคคลที่สามที่ไม่ได้ร่วมสนทนาอยู่ด้วยนี้ ผู้พูด
 ซุบซิบจะต้องจัดโครงสร้างของเรื่องให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยแสดงให้เห็นว่าคำพูด
 ที่ตนจะบอกออกไปไม่ใช่ข้อวิจารณ์จากตนเอง แต่เป็นของคนอื่น ๆ ในสังคม เช่น คำนำว่า
 "ไม่รู้หรือหรือว่า....." หรือ "ใคร ๆ เขาพากันให้แซกไปหมดว่า...." นอกจากนี้
 ผู้ซุบซิบยังจะต้องแสดงทั้งโดยตรงและโดยอ้อมว่า ข้อคิดเห็นที่ตนแสดงออกไปเป็นเรื่อง
 ของคุณธรรม การกล่าวถึงพฤติกรรมและการแสดงออกของคนจะกล่าวโดยชี้ให้เห็นถึงข้อ
 หน้าที่จะกำหนดโทษ และการตั้งข้อสังเกตในเชิงคุณธรรมนี้ก็ไม่ใช่จำเป็นต้องมีการติดตามผล
 จากการพูดซุบซิบ เป็นแค่เพียงสนใจ และสนุกตาก็พูดออกมาเท่านั้น

หน้าที่ของการซุบซิบ

ก. หน้าที่ทางการสื่อสาร

โรสโนว (Rosnow 1977 : 158 - 163) แสดงความคิดเห็นว่าการซุบซิบ
 มีหน้าที่หลักสามประการเช่นเดียวกับการสื่อสารรูปแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสาร
 ในวงการธุรกิจการค้า หน้าที่ทั้งสามประการมีดังนี้

1. การให้ข่าวสาร ความรู้ (information) เป็นการชุบชีพเพียงเพื่อที่จะแพร่กระจายสารสนเทศไปสู่หมู่คนที่รู้จักให้ไต่ร่ายต่อ ๆ กันไป

2. การโน้มน้าวใจ (influence) เป็นการชุบชีพโดยมีเป้าหมายเพื่อการมีอิทธิพลเหนือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ก. ต้องการมีอิทธิพลเหนือ ข และ ค อาจใช้วิธีโน้มน้าวใจ ข ให้เปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อ ค โดยการชุบชีพเรื่องราวของ ค ให้ ข ฟังตามแนวโน้มนำที่ ก ต้องการให้เป็น

3. การบันเทิง (entertainment) เป็นการชุบชีพเพื่อความสนุกสนานขบขัน หรือสร้างความพอใจร่วมกันเท่านั้น

การใช้การชุบชีพในหน้าที่ หรือวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน จะมีรูปแบบการแพร่กระจายสารสนเทศในลักษณะที่ต่างกัน เช่นเกี่ยวกับแบบแผนการสื่อสารในทางศา กล่าวคือ วัตถุประสงค์ด้านการให้สารสนเทศจะใช้รูปแบบการแพร่กระจายคือ (redistributive) วัตถุประสงค์ด้านการโน้มน้าวใจ จะใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ (exchange) ส่วนวัตถุประสงค์ด้านการบันเทิงจะมีรูปแบบของการให้และรับซึ่งกันและกัน (reciprocative)

ไม่ว่าการชุบชีพจะกระทำด้วยเป้าประสงค์แบบใด แต่พฤติกรรมการชุบชีพก็มีสภาพเช่นเดียวกับการบริโภคสินค้าในตลาดธุรกิจ กล่าวคือผู้บริโภคแต่ละคนจะมีข้อสินค้าที่ชอบใช้เป็นประจำ ผู้ชุบชีพจะมีบุคคลที่ตนชอบชุบชีพด้วยเป็นประจำ และมีชนิดของเรื่องหรือบุคคลที่มักกล่าวขวัญถึงเสมอ ๆ ทั้งนี้ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะนำมาทดสอบ นอกจากนี้ยังมีการแข่งขันเป็นตัวผลักดันให้เกิดความต้องการ เวลาใดที่เกิดการขาดแคลนข่าวสารคนแพร่ข่าวชุบชีพก็จะได้รับความสนใจในเรื่องที่เขาเล่ามาก หรือไคราคาสูงในการแพร่ข่าว เมื่อตลาดของข่าวขยายออกการไหลเวียนของข่าวชุบชีพก็ยิ่งมากขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อมีการชุบชีพเกิดขึ้นมากราคาหรือความต้องการก็จะตกลงสังคมจะเริ่มกีดกันข่าวร้าย ๆ หรือเกิดความงุนงงในข่าวและทัศนคติของข่าว เกิดการไม่เชื่อถือและไม่ยอมรับในข่าวที่ชุบชีพกันไต่ เช่นกัน

ข. หน้าที่ทางสังคม

นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่านให้ความสนใจและได้วิเคราะห์ถึง

หน้าที่และประโยชน์ทางสังคมของการชุมนุมไว้หลายประการคือ

1. การผูกมัดทางสังคม (Social tie)

แฮนเนอร์ส (1967 : 44) กล่าวว่า การชุมนุมเป็นเครื่องมือที่จะสร้างรักษาการเกาะกลุ่มทางสังคม การชุมนุมจะมีอยู่ในกลุ่ม เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างคนในและคนนอก คือหากเป็นคนนอกกลุ่มก็จะไม่ชุมนุมด้วย การแสดงความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจในการชุมนุมเป็นตัวชี้

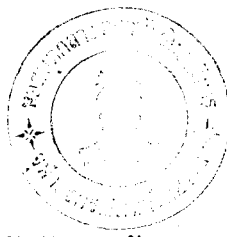
อับราฮัมส์ (Abrahams 1970 : 296 - 297 อ้างถึงใน Suls 1977 : 165) ให้ความเห็นว่า บุคคลจะชุมนุมในเรื่องที่เกี่ยวข้องร่วมกัน เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัวและหมู่เพื่อน การพูดเรื่องอะไรซ้ำ ๆ ก็ทำให้ย้ำความสำคัญของปทัสถาน และการบอกเล่าก็มีความจำเป็นต่อการสร้างรักษาระบบครอบครัว และเครือข่ายความสัมพันธ์เอาไว้ด้วย

เยอร์โควิก (1977 : 192 - 193) กล่าวว่าหากเราอยากรู้จักใครสักคนมากขึ้นก็จะทำได้โดยไปชุมนุมกับคนคนนั้น หรือไม่ก็ชุมนุมเรื่องคนคนนั้นกับบุคคลอื่น และยังระบุด้วยว่าการชุมนุมเป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างความเป็นกันเอง โดยอาศัยวิถีจัดการกับสารสนเทศให้กลายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม การศึกษานี้จะได้นำความคิดเกี่ยวกับการใช้การชุมนุมเป็นรูปแบบของการสร้างความเป็นกันเองมาทดสอบด้วย

เซวค (Szwed 1966 : 434 - 441 อ้างถึงใน Rowsnow 1977 : 160) ได้บรรยายถึงการกระจายชาวชุมนุมในหมู่เทศมนตรีโรมันแคธอลิกในเวสต์เทอร์น นิวเฝ้าค์ แลนด์ ว่าการดื่มในงานสังสรรค์เป็นกิจกรรมที่ใหม่การไหลเวียนของสารสนเทศได้มาก และการชุมนุมทำให้สังคมแคบเข้า

โรสโนว (1977 : 162) กล่าวว่าเมื่อมีการใช้ภาษาเฉพาะ (technical language) ขึ้นในการชุมนุม การชุมนุมนั้นก็จะมีลักษณะเป็นรหัส ซึ่งบุคคลภายนอกไม่อาจเข้าใจ เป็นวิธีรักษาความลับให้คงอยู่เฉพาะภายในกลุ่มได้

เลอวินและคิมเมล (Levin and Kimmel 1977 : 169) ชี้ให้เห็นว่า

ในชุมชนหนึ่ง ๆ สมาชิกจะถูกยึดเข้าด้วยกันด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการซุบซิบ ก็เป็นแหล่งการสื่อสารหลักอันหนึ่ง ยิ่งกว่านั้นความต้องการที่จะซุบซิบมีอยู่อย่างมากใน สังคมเล็ก ถือเป็นงานประจำที่จะเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มกล่าวขวัญถึงคนอื่น

คลักแมน (1963 : 315) แสดงความเห็นว่าการซุบซิบทำให้กลุ่มผูกพัน กันการซุบซิบถึง เรื่องราวในอดีต เป็นการสืบประวัติความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่ม เมื่อการ ซุบซิบ เป็นเรื่องเพื่อการบันเทิง และมีแนวโน้มที่จะเกิดในหมู่เพื่อน ก็จะทำให้เพื่อนสนิทกัน เมื่อการซุบซิบมีแนวโน้มที่จะเป็นการนินทาวาร้ายก็ยิ่ง เป็นสัญลักษณ์ของการ เป็นสมาชิกกลุ่ม คือจะซุบซิบเฉพาะกับคนที่ เป็นสมาชิกกลุ่ม ยิ่งกลุ่มเฉพาะมากการซุบซิบก็ยิ่งมาก คนส่วนใหญ่ ในกลุ่มจะทำการซุบซิบ เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกรักษาคำพูด เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มไว้

กล่าวโดยสรุป การซุบซิบเป็นเรื่องมีอยู่ทุกที่คนเข้าอยู่ในกลุ่มสังคม โดย นอกจากบุคคลจะเลือกซุบซิบกับคนที่รู้สึกว่าเป็นคนคุ้นเคยอยู่ในกลุ่มเดียวกันแล้ว การซุบซิบก็ยิ่งทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มกระชับยิ่งขึ้น ในสังคมหนึ่ง ๆ จะมีกลุ่มซุบซิบ (gossip cells) หลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของสมาชิก เช่น กลุ่ม เพศชาย กลุ่มเพศหญิง กลุ่มแม่บ้าน หรือกลุ่มสตรีที่เพิ่งแต่งงาน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะแต่ละ กลุ่มมีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ แยกต่างกัน การศึกษานี้จะได้นำการวิเคราะห์เครือข่าย ทางการสื่อสารมาใช้เพื่อทดสอบความเป็นจริงของแนวความคิดดังกล่าว

2. การควบคุมทางสังคม (Social Control) และสังคมประึก (Socialization)

การควบคุมทางสังคม และการสังคมประึกมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน คือ พยายามจำกัดให้สมาชิกของสังคมเรียนรู้ ขอบรับ และปฏิบัติตามอยู่ในกรอบปทัสฐาน ของสังคม (Social norm)

แชนเนอร์ (1967 : 41) ชี้ว่า หน้าที่ของการซุบซิบที่เห็นได้บ่อยคือใช้ เป็นตัวบังคับให้สมาชิกในกลุ่มยอมตาม (conformity) ปทัสฐานของกลุ่ม

ซูลส์ (Suls 1977 : 165) มีความเห็นว่า การซุบซิบไม่ใช่สิ่งที่จะ

รับรองปทัสถานของกลุ่ม แต่ก็เป็นที่ช่วยเตือนว่า ผู้ที่ถูกกล่าวขวัญขูขบับถึงนั้นกำลัง
ประพฤติกฎปฏิบัติออกนอกปทัสถานของกลุ่มเสียแล้ว นอกจากนี้ซูลส์ยังได้สรุปแนวคิดของ
อับบราฮัมส์ แชนเนอร์ส และคลักแมน ซึ่งสอดคล้องกันว่า คนในกลุ่มสังคมส่วนใหญ่จะ
ยอมรับปทัสถาน เขายอมรับว่าอะไร เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรืออะไรไม่เป็นที่
เมื่อบุคคลใดประพฤติปฏิบัติออกนอกครรลองของปทัสถาน ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึง
ประสงค์ บุคคลดังกล่าวจะถูกขูขบับนินทา ซึ่งถือ เป็นการลงโทษทางสังคมอย่างหนึ่ง

เลอวิน และ คิมเมล (1977 : 169) แสดงทัศนะว่า การขูขบับเป็นกลไก
ที่มีอำนาจในการสังคมประภัก และการควบคุมทางสังคม การขูขบับปากก่อกบเกี่ยวกับ
ความสำเร็จหรือการปฏิบัติที่ออกนอกกฎทาง หรือความผิดทางศีลธรรมของเพื่อนบ้าน ชูากิ
และเพื่อน เป็นการส่งเสริมให้คนเอาใจใส่ต่อปทัสถานและค่านิยม (value) ของกลุ่ม
ในการยึดเอาคนจำนวนมากเข้าไว้ในกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น หากผู้ที่ถูกนำไป
ขูขบับเป็นที่ยอมรับของสังคม การขูขบับก็จะแพร่ขยายการยอมรับ และจะเป็นเสมือนการ
ยกย่องสรรเสริญ (positive sanction) แต่หากผู้ถูกขูขบับไม่เป็นที่ยอมรับของ
สังคม การขูขบับนั้นก็ออกมาในทางทำนินทาหรือไม่ก็เป็นการขับไล่ออกจากกลุ่มเลย
ที่เกี่ยว การขูขบับอย่างไม่เป็นทางการมีการยึดเอาเรื่องคุณธรรมและปทัสถานเป็นแกนและ
มักจะเห็นได้อย่างชัดเจนเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในชุมชนเล็ก ๆ ที่การกระทำของคนทั้งหลาย
นั้นเห็นได้ง่ายหรือง่ายที่จะสังเกตคนอื่น

รูเซ็ค (Roucek 1956 : 318) อ้างถึงใน มนตรี เจนวิทย์การ 2525 : 8)
อธิบายว่าการขูขบับนินทาเป็นวิธีการที่ไม่ใช้ความรุนแรงวิธีหนึ่ง ที่สังคมหรือกลุ่มใช้ในการ
ควบคุมความประพฤติของสมาชิกให้อยู่ในกรอบระเบียบ หรือให้ดำเนินวิถีชีวิตที่คนส่วนใหญ่
ปรารถนา การขูขบับนินทาอาจใช้คู่กันไปกับการพูดเยาะเย้ย (ridicule) หรือพูด
เรื่องอื้อฉาว (scandals) ซึ่งมีผลรุนแรงกว่าการขูขบับนินทาในการควบคุมความ
ประพฤติในสังคม

3. การเปรียบเทียบทางสังคม (Social Comparison)

ซูลส์ (1977 : 165-168) อธิบายการใช้การขูขบับเพื่อการเปรียบเทียบ

เทียบทางสังคมว่า เฟสติงเจอร์ (Festinger) เป็นผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการเปรียบเทียบความคิดเพื่อประเมินตนเอง เขาเสนอว่า คนเรามีความจำเป็นที่จะต้องประเมินทัศนคติ และขีดความสามารถของตนเองอย่างถูกต้อง ทางเลือกทางแรกที่เราจะใช้ประเมินตัวเอง คือเปรียบเทียบกับมาตรฐานของสังคม จะเป็นในแง่กายภาพหรือด้านวัตถุประสงคก็ตาม แต่วัตถุประสงคที่เป็นมาตรฐานของสังคมก็หาไม่ได้ง่ายนัก คนจึงคิดว่าเปรียบเทียบกับคนอื่นจะง่ายกว่า การเปรียบเทียบอาจทำได้โดยการถามตรง ๆ หรือสังเกตก็ได้ แต่การไปซุ่มซิมถามเอาจากบุคคลอื่นที่สามารถให้คำตอบได้ก็เป็นทางออกที่ชอภก้วยเหตุผล และไม่เกิดการกระทบกระเทือนโดยตรงระหว่างคู่ที่เปรียบเทียบกัน

ซูลส์ ยังได้อธิบายต่อไปว่า วิลเลอร์และคณะ (Wheeler and his colleagues) ได้ทำการทดลองเพื่อศึกษาความต้องการของคนในการที่จะเปรียบเทียบกับผู้อื่น เขาจัดให้บุคคลกลุ่มหนึ่งทราบว่าตนเองได้คะแนนอยู่ในระดับกลางๆ การศึกษาพบว่าบุคคลเหล่านี้จะมีความต้องการที่จะทราบว่าคะแนนสูงสุดเป็นเท่าใด พอ ๆ กับที่ต้องการทราบว่าใครบ้างที่ได้คะแนนสูงกว่าตน

เห็นได้ชัดว่าการเปรียบเทียบโดยเปิดเผยจะทำให้ตนเองรู้สึกเขินอาย และการเปรียบเทียบโดยเปิดเผยกับคนที่ได้คะแนนสูงสุด ก็ยังทำให้บุคคลรู้สึกสูญเสียความรู้สึกเชื่อมั่นในตัวเอง (self esteem) ไป แต่ขณะเดียวกันบุคคลก็ต้องการอยากรวบรวมสารสนเทศดังกล่าว ฉะนั้น การซุ่มซิมเป็นทางที่จะให้ได้รับสารสนเทศนั้นมาได้ชอภก้วยเหตุนี้คนเราจึงมีการซุ่มซิมถึงบุคคลที่มีสถานภาพสูงกว่าตน และการซุ่มซิมก็จะกระทำในหมู่คนที่มีความสถานภาพใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ เพื่อที่จะไคแบ่งปันความรู้สึกเจ็บปวด จากการไคทราบว่ามีความอื่นอยู่เหนือเรา สูกกันและกัน

ไม่แต่เพียงการเปรียบเทียบกับบุคคลระดับสูงกว่าเท่านั้น ที่มีปัญหาทำให้ต้องหลบเลียงจากการถามโดยตรงมาเป็นการหาข้อมูลชอภก้วยการซุ่มซิม บลูมเบิร์ก (Blumberg) พบว่าแม้แต่สารสนเทศที่มาจากเพื่อนเอง ก็ยังมีการระงับ ยับยั้ง ปิดบังความจริงอยู่บาง

บริคแมนและบัลแมน (Brickman and Bulman) ไคข้อมูลของการศึกษา

เปรียบเทียบในกลุ่มคนที่เท่าเทียมกันว่า การเปรียบเทียบคนที่เท่าเทียมกันก็มีปัญหา ประการแรกคือหากทุกคนเท่าเทียมกัน การเปรียบเทียบทางสังคมดังกล่าวก็ไม่มีหมายอะไร คนเราต้องการโอกาสที่จะไ้รู้ความแตกต่างจากผู้อื่น การมีโอกาที่จะไ้รู้ว่า คนคิดว่า แ่กต่างหรือเป็นพิเศษเหนือกว่าผู้อื่นจะนำความพอใจมาให้บุคคล แม้ว่าข้อเท็จจริงนั้นจะทำให้ผู้อื่นเสียหายก็ตาม

การเปรียบเทียบในคนระดับเท่า ๆ กัน โดยตรงก็เป็นเรื่องที่ทำร้ายจิตใจ กล่าวคือหากไ้ผลว่า เราคิดว่า อีกฝ่ายก็องอับอายหรือหากพบว่าอีกฝ่ายคิดว่า ัว้เราก็องอับอาย ฉะนั้น ทางที่ดีที่สุ่กก็คือการหาข้อมูลด้วยวิธีการทางอ้อม นั่นคือจากการซุบซิบ

ปัญหาลักษณะเดียวกันก็ยังเกิดในการเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีสถานภาพต่ำกว่า ซึ่งปกติแล้วมักไม่สนใจจะเปรียบเทียบด้วย จะเปรียบเทียบต่อเมื่อคนถูกเชื่อว่ามีโอกาสที่จะทำไ้น้อยหรือมีสัมฤทธิผลน้อย ในกรณีนี้บุคคลจะเปรียบเทียบกับผู้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่า (inferior) เพื่อเสริมความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง และการที่เปรียบเทียบด้วยการถาม โดยตรงจะเสี่ยงต่อการที่อีกฝ่ายจะรู้สึกอิจฉา และเป็นปฏิปักษ์ บุคคลก็เลือกการซุบซิบ เป็นวิธีหาข้อมูล

ซูลส์สรุปว่า การซุบซิบทำให้คนไ้บรรลุเป้าหมายในการเปรียบเทียบสารสนเทศอย่างไม่เป็นทางการ และโดยบังเอิญไม่ชัดเจน

มนตรี เจนวิทย์การ (2525 : 11) มีความเห็นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบทางสังคมว่า คนไทยอยู่ในสังคมที่มีการเลื่อนชั้นทางสังคม (social mobility) สูงพอสมควร ทำให้คนที่อยู่ในฐานะต่ำกว่ามองคนที่อยู่ในฐานะที่สูงกว่าเป็นตัวอย่่าง เกิดการเลียนแบบ อยากร้อยากเห็น และเกิดอิจฉาริษยา เพราะคิดว่าตนเองก็มีโอกาสที่จะไ้ไ้เต้าขึ้นเป็นคนชั้นสูงไ้โดยอาศัยการศึกษา รั้บราชการหรือการประสบความสำเร็จค่านอื่น ๆ การที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนย้ายสูงในระยะหลัง ๆ ทำให้คนต้องการรู้ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าของคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นเพื่อนฝูง หรือผู้ซึ่งมาจากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด หรือภาคเดียวกัน เพื่อจะได้เปรียบเทียบว่าตนเองอยู่ในฐานะอย่างไร ทั้งหมดนี้เป็นสภาพที่เอื้ออำนวยในการซุบซิบค้นหา

นอกจากการประเมินขีดความสามารถ หรือสัมฤทธิ์ผลของตนเองโดยตรงแล้ว
 ชลส์ยังเสนอผลการศึกษาของไพเน่ (Paine) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเมื่อข้อมูลถูกส่งผ่านมาถึงมือ
 ที่สามและไม่น่าเชื่อถือผู้ฟังจะรู้สึกต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูลนั้นกับคนอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบ
 ว่าข้อมูลที่ตนไคน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเกิดความไม่แน่ใจว่าจะใช้ข้อมูลที่ไค้เป็น
 เครื่องมือ ประเมินตนเอง (self evaluation) ไค้หรือไม่ จึงต้องปรับเปลี่ยน
 เปลี่ยนสารสนเทศนี้ต่อไป

พลังของความผูกพัน (The Strength of Ties)

กรานอเวคเตอร์ (Granovetter 1973 : 1360 - 1380) ไค้เสนอ
 แนวคิดเกี่ยวกับพลังของความผูกพันว่า เครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทางสังคมวิทยาใช้สำหรับ
 ศึกษาการเชื่อมโยงของสังคมระดับย่อยกับสังคมระดับใหญ่ คือ การวิเคราะห์เครือข่าย
 ความสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้ปฏิบัติการสัมพันธ์ในระดับย่อย คือ พลัง หรือกำลัง
 ของหน่วยความสัมพันธ์ แต่ละคู่ (dyadic ties) มีการศึกษา พบว่า การที่บุคคล
 สองคน มีความผูกพันต่อกันมากหรือน้อยจะมีผลต่อระดับความเกี่ยวข้องของเครือข่ายความ
 สัมพันธ์ในหมู่มิตรสหายของคนทั้งสองนั้น และยังพบต่อไปอีกด้วย ลักษณะความผูกพันทางสังคม
 แบบผิวเผิน (weak ties) มีผลกระทบต่อการแพร่กระจายของอิทธิพล และข่าวสาร
 การเคลื่อนย้ายทางสังคม และการจัดระเบียบชุมชน แต่เรื่องอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะเน้นที่
 ความผูกพันแบบสนิทสนมแน่นแฟ้น (strong ties)

การพิจารณาความผูกพันระหว่างบุคคลในสังคม อาจแบ่งคร่าว ๆ ได้สามลักษณะ คือ

1. ผูกพันแบบสนิทแน่นแฟ้น (strong ties)
2. ผูกพันแบบผิวเผิน (weak ties)
3. ไม่มีความผูกพัน (absent)

ดัชนีที่จะชี้ระดับความผูกพันดังกล่าว คือผลรวมของจำนวนเวลาที่ติดต่อสัมพันธ์กัน
 ความเข้มข้นของอารมณ์ความรู้สึก ความคุ้นเคยสนิทสนมไว้นื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือ
 คอบแทนกัน

ความผูกพันระหว่างบุคคลจะมากหรือน้อยก็ตามยังสามารถจำแนกมิติในการพิจารณาได้อีกสองมิติ คือ การมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก (positive tie) หรือในเชิงลบ (negative tie) และการมีความสัมพันธ์ในลักษณะสมมาตร (symmetry) หรือไม่สมมาตร (asymmetry)

กราฟในเวกเตอร์ อธิบายถึงกำลังของความผูกพันว่า พิจารณาจากคนสองคน สมมติว่าเป็น ก. กับ ข. และกลุ่มคน (ซึ่ง ได้แก่ ค, ง, จ,) ซึ่งบุคคลทั้งหมดมีความผูกพันกับ ก. หรือ ข. หรือทั้งสองคน ยิ่ง ก. และ ข. ผูกพันสนิทแน่นแฟ้นต่อกันเท่าใด คนทั้งคู่ก็จะผูกพันกับคนในกลุ่ม ในสัดส่วนที่มากขึ้นเท่านั้น การซ้อนกัน (overlap) ของแฉวงเพื่อนฝูงจะน้อยที่สุดหาก ก. และ ข. ไม่มีความผูกพันกัน แต่จะมากที่สุดหากทั้งสองผูกพันกันอย่างสนิทสนมแน่นแฟ้น และจะมีการเกี่ยวโยงหรือซ้อนกันระเคียบปานกลาง ถ้า ก. และ ข. มีความผูกพันกันแบบฉิวเฉียด

ตัวอย่าง การอธิบายด้วยจำนวนเวลา คือ หาก ก-ข และ ก-ค มีความผูกพันกันจำนวนเวลาที่ ข. และ ค. จะได้พบปะกันจะขึ้นกับจำนวนเวลาที่ ก. ใช้จ่ายกับ ข. และ ค. ถ้า ข. และ ค. ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ความสัมพันธ์ที่ทั้งสองมีต่อก. จะชักนำไปให้ทั้งสองได้พบปะรู้จักกัน และเกิดความผูกพันกันขึ้น โฮแมนส์ (Homan's) กล่าวว่า ยิ่งบุคคลมีปฏิริยาสัมพันธ์กันบ่อยครั้งขึ้น ความรู้สึกผูกพัน เป็นเพื่อนก็มีแนวโน้มมากขึ้น

กราฟในเวกเตอร์ เสริมข้อสันนิษฐานนี้ว่า ถ้าบุคคลสองคนมีลักษณะคล้ายกัน ในหลาย ๆ ด้านมากเท่าใด เขาก็จะยิ่งมีความผูกพันสนิทสนมกันมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้น ถ้า ก. ผูกพันกับ ข. และ ค. อย่างสนิทสนม ทั้ง ข. และ ค. ก็ควรมีสิ่งที่คล้ายคลึงกัน นั้นย่อมเป็นการเพิ่มพูนมิตรภาพเมื่อ ข. และ ค. ใ้รู้จักกัน ในทางกลับกันถ้า ก. ผูกพันกับ ข. และ ค. แบบฉิวเฉียด โอกาสที่ ข. และ ค. จะถูกพันกันแบบสนิทสนมย่อมเป็นไปได้

ไฮเคอร์ และ นิวคอมบ์ (Heider and Newcomb) อธิบายทฤษฎีความสมดุลแห่งการรับรู้ (cognitive balance) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า หาก ก-ข และ ก-ค เป็นความผูกพันกันแบบสนิทสนม เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่าง ข. กับ ค. ทั้งสองก็จะพยายามปรับอารมณ์ให้เหมือนกับ ก. ซึ่งเป็นเพื่อนสนิท อันจะทำให้ปัญหาคเล็ดลอดลงไป

กรวาโนเวคเตอร์มีความเห็นว่า หลังของความผูกพันอย่างผิวเผิน มีผลต่อกระบวนการแพร่กระจายสารสนเทศ ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีความผูกพันกันแบบสนิทสนม ย่อมใกล้ชิดอยู่ในแวกวงเดียวกัน มีความรู้และปริมาณของสารสนเทศในเรื่อง และ ปริมาณ ที่ใกล้ชิดกัน โอกาสที่จะมีการแพร่กระจายสารสนเทศใหม่ ๆ แปรลก ๆ ย่อมมีน้อยกว่าผู้ที่ผูกพันกันแบบผิวเผิน ซึ่งจะมีลักษณะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างกลุ่มของคนกับกลุ่มสังคมอื่น ๆ อันจะนำมาซึ่งสารสนเทศจากกลุ่มสังคมอื่น ๆ ผลการวิจัยที่สนับสนุนความเห็นดังกล่าวคือ การวิจัยเกี่ยวกับการหางานทำ ซึ่ง กรวาโนเวคเตอร์ทำการศึกษาในซานเมืองบอสตัน พบว่าผู้ที่ไ้งานใหม่จากการแนะนำของผู้หนึ่งนั้น มักจะไ้งานจากการแนะนำของผู้ที่มีความผูกพันกับตนในระดับผิวเผิน

อย่างไรก็ตามเมื่อคินเซค (Kincaid) (Rogers and Kincaid 1981 : 245 - 246) ได้ทำการวิจัยลักษณะเดียวกันในประเทศเม็กซิโก กลับได้ผลตรงข้ามคือ ผู้ที่ไ้งานใหม่ มักไ้จากการแนะนำของผู้ที่มีความผูกพันกับตนอย่างสนิทสนม ซึ่งสำหรับเรื่องนี้อาจอธิบายไ้ด้วยเหตุผลด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้เนื้อหาของสารสนเทศที่ผู้สื่อสารจะแพร่กระจายออกไป ก็มีความสัมพันธ์กับระดับความผูกพัน ของผู้สื่อสาร กล่าวคือ เรื่องที่เป็นการส่วนตัว ความลับ หรือเรื่องต้องห้ามต่าง ๆ มักมีการแพร่กระจายในกลุ่มคนที่มีความผูกพันกันแบบสนิทสนมมากกว่า

การผูกซุบซิบกับระดับความผูกพันทางสังคม

จากสภาพการเกิดและ หน้าที่ของการผูกซุบซิบ จะเห็นไ้ว่า การผูกถึงเรื่องราว สถานภาพ ชีคความสามารถหรือการปฏิบัติคนของผู้อื่น จะควยความตองการเปรียบเทียบ คำนินติเคียน สรรเสริญยกยอง หรือเหตุผลไคคก็ตามยอมเป็นไปโดยไม่เปิดเผยทั่วไป เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดความกระทบกระทั่งคือความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผูกถึงผู้ถูกกล่าวถึง ซึ่งอาจไม่ยอมรับ คลักแมน (1963 : 315) ไ้สรุปว่า แม้ว่าการผูกซุบซิบจะมีคุณค่าหรือประโยชน์ในทางสังคม แต่ก็ไม่หมายความว่าบุคคลจะต้องยอมรับการซุบซิบ บุคคลอาจจะซุบซิบถึงเพื่อน หรือคู่อริของคนควยความรู้สึกว่า นี้เป็นหน้าที่ทางสังคมอย่างหนึ่งที่ตนต้องทำ แคะณะเดียวกัน เมื่อไ้ทราบว่าคุณเองถูกนำไปซุบซิบถึงในทางไม่ดี บุคคลก็มีสิทธิที่จะรู้สึกซุนเคียงไม่พอใจไ้ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะเป็นสมมุติฐานไ้ว่า การซุบซิบมาจะกระทำในกลุ่มคนที่มีความผูกพันต่อกันอย่างสนิทสนมมากกว่า

คุณลักษณะที่เหมือนกัน (Homophily) และคุณลักษณะที่ต่างกัน (Heterophily)
ของคู่สื่อสาร

โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971 : 210) กล่าวว่า
คุณลักษณะที่เหมือนกันของคู่สื่อสารหมายถึง การที่ผู้ที่มีปฏิภยสัมพันธ์ หรือมีการกระทำที่
ตอบซึ่งกันและกัน หรือสื่อสารกันนั้น มีระดับของความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม การศึกษา
สถานะทางสังคม และอื่น ๆ ที่เหมือนกัน ส่วนคุณลักษณะที่ต่างกันก็หมายถึงระดับของปัจจัย
ทั้งที่กล่าวมาแล้ว แตกต่างกันนั่นเอง

ทาร์ค (Tarde) ได้กล่าวในปี ค.ศ. 1903 ว่า "ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าความ
สัมพันธ์ทางสังคมจะใกล้ชิดกันมากขึ้นระหว่างบุคคลที่มีอาชีพ และการศึกษาเหมือนกัน"
แต่การใช้คำว่า "คุณลักษณะที่เหมือนกัน" เรียกความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคนได้เริ่มมี
เมื่อปี ค.ศ. 1964 โดย ลาซาร์เฟลด์ (Lazarsfeld) และเมอร์ติน (Merton)
(Rogers and Shoemaker 1971 : 210)

โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (1971 : 212-215) กล่าวต่อไปว่า
การสื่อสารที่ราบรื่นจะเกิดขึ้นเมื่อผู้สื่อสารกันมีลักษณะเหมือน ๆ กัน และการสื่อสารที่
ราบรื่นนี้จะก่อผลดี หรือผลในค่านิยมกับผู้ที่สื่อสารนั้น เมื่อแหล่งสาร และผู้รับสารมีทัศนคติ
ความเชื่อ ค่านิยม และภาษาเหมือน ๆ กัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง มีแนววงประสมการณ์
คล้าย ๆ กัน การสื่อสารก็มีแนวโน้มที่จะเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ที่เหมือนกัน
จะมีความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเราได้ดีกว่าผู้ที่ต่างกัน การสื่อสารระหว่างผู้ที่มีคุณลักษณะ
ที่ต่างกัน มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความไม่พ้องกันทางความคิด หรือความเชื่อ (cognitive
dissonance) สภาพเช่นนี้ทำให้เกิดความไม่สะดวก หรือไม่สบายทางจิตใจ ผู้ที่สื่อสารกับ
คนที่ต่างกับตัวเองมาก จะต้องเผชิญกับความผิดหวัง และความไม่มีสมรรถภาพของการ
สื่อสาร และยังได้อธิบายอีกว่า แม้คุณลักษณะที่เหมือนกันของผู้สื่อสารกันจะช่วยให้เกิดความ
รู้สึกที่ใกล้ชิดกัน เข้าใจกันได้ แต่คุณลักษณะที่ต่างกันก็เป็นอุปสรรคต่อการแพร่กระจายสาร
สนเทศ ความคิด หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ กล่าวคือ คุณลักษณะที่เหมือนกันจะกำหนดรวมไปถึง
เนื้อหา และปริมาณของสารสนเทศที่เหมือนกันอยู่ด้วย การที่บุคคลมีสารสนเทศคล้าย ๆ กัน
สื่อสารกันเป็นประจำก็ทำให้ต่างฝ่ายต่างไม่ได้รับข้อมูล ความรู้ใหม่ ๆ ทั่วกันทั้งคู่

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่เหมือนกันของผู้ที่สื่อสารกัน กับระดับการเผยแพร่ข่าวสาร ความคิด หรือนวกรรมนี้ยังมีผลจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ลักษณะของระบบสังคมว่าเป็นระบบสังคมตามแบบประเพณีโบราณหรือตามแบบสมัยใหม่ โรเจอร์ และสเวนนิ่ง (Rogers and Svenning) ศึกษาหมู่บ้านในโคมดัมเบียและยาคาฟ (Yadav) ศึกษาหมู่บ้านในประเทศอินเดีย พบว่า หมู่บ้านตามแบบประเพณีโบราณมีระดับของคุณลักษณะที่เหมือนกันในการเผยแพร่ข่าวสาร ความคิด หรือนวกรรมสูงกว่าหมู่บ้านตามแบบสมัยใหม่ เมื่อบรรทัดฐานของสังคมเริ่มสมัยใหม่ขึ้น การเผยแพร่ความคิดข่าวสาร หรือนวกรรม ก็จะมีลักษณะที่ผู้รับสาร และผู้ส่งสารมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันมากขึ้น บอส (Bose) ศึกษาพบว่าประชาชนในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในประเทศอินเดียมีระดับของความเหมือนกันในเรื่องวาระ การศึกษา และขนาดของที่ดินทำกินทางเกษตร เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพล ในการกำหนดแบบแผนของปฏิกริยาสัมพันธ์ของชาวบ้าน แต่ในกรณีกักตักตา ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กัน กลับปรากฏว่า วาระไม่มีอิทธิพลในการกำหนดแบบแผนของปฏิกริยาสัมพันธ์ แต่รายได้มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งที่จะทำนายว่าใครจะติดต่อกับใครกับใคร

ปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการแพร่กระจายสารสนเทศไปในระหว่างคนที่มีความลักษณะที่เหมือนกัน หรือต่างกัน คือชนิดหรือประเภทเนื้อหาของสารสนเทศ การวิจัยของโบวมิก (Bhowmik) ในประเทศอินเดีย เมื่อปี ค.ศ. 1972 พบว่า หัวข้อสนทนา ที่เกี่ยวกับหมู่เพื่อน กับหัวข้อสนทนาเรื่องนวกรรมทางการเกษตร มีการแพร่กระจายในหมู่คนที่ต่างกันคือ หัวข้อสนทนาเกี่ยวกับหมู่เพื่อน จะปรากฏในหมู่ผู้ที่มีความลักษณะที่เหมือนกันมากกว่า ส่วนหัวข้อการสนทนาเกี่ยวกับนวกรรมจะปรากฏในหมู่ผู้ที่มีความลักษณะที่แตกต่างกันมากกว่า ซึ่งการค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของพาร์สัน (Parson) ที่ประเทศฟิลิปปินส์และของมาร์แชล (Marshall) ที่ประเทศอินเดีย ซึ่งพบว่า เครือข่ายการสื่อสารของการวางแผนครอบครัวจะต่างจากเครือข่ายการสื่อสารของนวกรรมอื่น ผู้ที่สื่อสารกันเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนครอบครัวจะมีความลักษณะที่เหมือนกันมาก ทำให้การแพร่กระจายนวกรรมด้านนี้ทำได้ช้า (Rogers and Kincaid 1981 : 133)

โรเจอร์และคินเซค (1981 : 131) ได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่เหมือนกัน หรือแตกต่างกันของผู้สื่อสาร ศักยภาพในการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ และระดับ

ความใกล้ชิดของคนที่สื่อสารกันไว้ดังนี้

1. ความผูกพันกันอย่างฉิวเฉียด หมายถึง การมีความใกล้ชิดกันในระดับต่ำ (low proximity) ความผูกพันกันอย่างสนิทสนม หมายถึง การมีความใกล้ชิดกันในระดับสูง (high proximity)
2. ระดับความใกล้ชิดกันของคู่สื่อสาร จะมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับศักยภาพในการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ
3. ระดับความแตกต่างกันของคู่สื่อสาร จะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับศักยภาพในการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ
4. ระดับความใกล้ชิดกันของคู่สื่อสารมีความสัมพันธ์ ในทางบวกกับระดับความเหมือนกันของคู่สื่อสาร

การซุบซิบกับคุณลักษณะที่เหมือนกัน

ฟรีสเบลและแอนเดอร์เซน (Frisbell and Andersen 1980 : 22) ได้ทำการวิจัยเพื่อหาคำตอบว่า การที่บุคคลรับรู้ว่ามีคุณลักษณะที่เหมือนกันนั้นจะมีผลต่อระดับความไม่แน่ใจ (level of uncertainty) ความรู้สึกที่ดีต่อกัน (feeling good) และความรู้สึกปลอดภัย (safety) หรือไม่ พบว่าการที่บุคคลรับรู้ว่ามีเหมือนกันในค่าน้ำหนักและค่านิยม จะมีอำนาจสูงในการคาดทำนายตัวแปรตามทั้งสาม ส่วนการรับรู้เหมือนกันในค่านิยมหลัง หรือลักษณะทั่วไปที่ปรากฏจะมีอำนาจในการคาดทำนายเพียงเล็กน้อยหรือไม่เลย

การพูดซุบซิบเป็นพฤติกรรมที่จะเกิดได้ก็ต่อเมื่อบุคคลที่สื่อสารกันมีความรู้สึกว่าคุณเคยกันมากพอที่จะเข้าใจถึงความสนใจ และทัศนคติของฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งความไวต่อการซุบซิบด้วย การซุบซิบจะเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้สื่อสารมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน รู้สึกปลอดภัยที่จะกล่าวถึงเรื่องของบุคคลอื่นแก่กันและกัน รวมทั้งแน่ใจว่าทัศนคติต่อเรื่อง หรือบุคคลที่จะกล่าวขวัญถึงนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เมื่อพิจารณาประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่เหมือนกัน กับความ
ผูกพันแบบสนิทสนมแล้ว น่าจะคาดหมายได้ว่า การพูดคุยซบซิบจะเกิดในกลุ่มคนที่มีคุณลักษณะ
ที่เหมือนกัน อันอาจกล่าวขยถึงคนที่มีคุณลักษณะเหมือน หรือต่างกับตนก็ได้

ข้อที่พิจารณาอีกประการหนึ่งอันเนื่องมาจากคุณลักษณะที่เหมือนกันของผู้ซบซิบ
กันก็คือ การพูดคุยซบซิบนั้นจะไม่เพิ่มระดับของความรู้ หรือข้อมูลขึ้นมาสัก แ่อาจจะเพิ่ม
ความเข้มข้นของทัศนคติ หรืออารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อผู้ถูกกล่าวถึง อันนำไปสู่อคติ และการ
บิดเบือนของข่าวสารได้

แบบจำลองของการสื่อสาร

แบบจำลอง (Model) คือสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ในรูปลักษณะทางกายภาพหรือ
ในรูปลักษณะทางสัญลักษณ์ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในลักษณะที่เป็นนามธรรม แบบจำลอง
ที่สร้างขึ้นจะต้องมีคุณสมบัติที่นำมาประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้มากกว่าหนึ่ง
ปรากฏการณ์ และต้องสามารถใช้ได้มากกว่าเวลาหนึ่ง แบบจำลองไม่จำเป็นต้องคงทนถาวร
เมื่อแบบจำลองเกิดถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงข้อดี ข้อเสีย สิ่งที่ยกพร่อง หรือคลุมเครือ อาจมีการ
พัฒนาแบบจำลองใหม่ขึ้นก็ได้

การศึกษาถึงพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ ก็เช่นเดียวกับการศึกษาปรากฏการณ์
อื่น ๆ คือ จำเป็นต้องอาศัยแบบจำลองของการสื่อสาร เพื่อช่วยให้เห็นองค์ประกอบและ
กระบวนการต่าง ๆ ได้ แบบจำลองของการสื่อสารได้ถูกพัฒนามาเรื่อยๆนับแต่คริสต์ศตวรรษ
ที่สิบสามส่วนประกอบสำคัญของการพูดว่ามีสี่อย่าง คือ ผู้พูด ผู้ฟัง สาร และ โอกาส มาถึง
แบบจำลองของฮาโรลด์ ลาสเวล (Harold Lasswell) เมื่อปี ค.ศ. 1940 ซึ่งเสนอ
แบบจำลองการสื่อสารประกอบด้วย ใคร-กล่าวอะไร-ในช่องทางใด-มีผลอะไร

แต่แบบจำลองที่มีบทบาทสำคัญ และเป็นรากฐานของแบบจำลองอื่น ๆ ที่ตามมา
ก็คือ แบบจำลองการสื่อสารของ แชนนอน และวีเวอร์ (Shannon and Weaver)
ซึ่งเสนอในหนังสือ The Mathematical Theory of Communication เมื่อปี ค.ศ.
1949 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบจำลองเชิงเส้นตรง (linear model)

นักวิชาการอีกหลายท่านต่าง เสนอแบบจำลองการสื่อสาร โดยอาศัยหลักการ

พื้นฐานที่คล้ายคลึงกับ แชนนอน และ วีเวอร์ องค์ประกอบของแบบจำลองเหล่านี้ทางระบุ เป็นเชิงให้เห็นการกระทำการสื่อสารตามลำดับก่อนหลังต่อเนื่องไปในทิศทางเดียวกัน และ แสดงว่าผู้ส่งสารเป็นผู้กระทำการ แสวงหาเพื่อให้เกิดการยอมรับในหมู่ผู้รับสาร คือ การ สื่อสาร เป็นกระบวนการ มีการส่งผ่านความคิดจากผู้ส่งไปยังผู้รับโดยที่มีความประสงค์ให้ เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (ศิริชัย ศิริกายะ 2525 : 1 - 7)

ข้อวิพากษ์วิจารณ์แบบจำลอง เชิง เส้นตรง

คินเชก (Kincaid 1979 : 2-5) ระบุว่า เมื่อ ปี ค.ศ. 1964 บัวร์ (Baur) ได้ชี้ให้เห็นข้อจำกัดของแบบจำลอง เชิง เส้นตรงที่มีผลในการวิจัยสื่อสารมวลชนว่า "แบบ จำลองควรมาจากผลสรุปของข้อมูลที่ได้จากการวิจัย คือการสื่อสารควรอยู่ในลักษณะเป็น กระบวนการปฏิวรรต(transactional process) ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างก็คาดหวังที่จะเป็น ทั้งผู้ให้และผู้รับ จากการต่อรองโดยการประมาณคุณค่าที่เท่าเทียมกัน" อีก 10 ปีต่อมา บัวร์ ก็มีข้อโต้แย้งใหม่ว่า "ผู้รับสารมีอิทธิพลต่อสิ่งที่ผู้ส่งสารจะส่งก่อนที่ผู้รับสารจะได้อ่าน หรือฟังสารที่ส่งมา" นั่นคือผู้ส่งสารจะกระทำการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้ต้อง เลือก ใช้ถ้อยคำที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้รับสารแต่ละประเภท ซึ่งก็สอดคล้องกับทฤษฎีสโตเคิลโกลกล่าว ไว้เมื่อ 2000 กว่าปีที่แล้ว

ปัญหาสำคัญของแบบจำลอง เชิง เส้นตรงของการสื่อสารมาจากข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของสารสนเทศ วิธีการที่สารสนเทศถูกถ่ายทอด และการกระทำต่อสารสนเทศ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของสารสนเทศ ไดแอส - บอร์เดนเนฟ (Dias-Bordenave) ได้ให้ทัศนะว่า "เรามีแนวโน้มที่จะจัดการสารสนเทศในลักษณะว่าสาร สนเทศ เป็นสิ่งของที่ตกขนย้ายจากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสาร เหมือนดังบรรจุน้ำ" แชรรัมม์ (Schramm) เห็นว่าแบบจำลอง เชิง เส้นตรงแสดงวิธีการถ่ายทอดสารสนเทศ เสมือน เป็นเข็มฉีดยา หรือการยิงกระสุนสู่เป้า หรือรถบรรทุกที่ขนดินจากที่หนึ่ง ไปยังอีกที่หนึ่ง การ เปรียบ เทียบดังกล่าว เป็นการวิจารณ์เนื่องมาจากสารสนเทศถูกกระทำประหนึ่งว่าเป็น วัตถุทางกายภาพซึ่งสามารถถูกเคลื่อนย้ายเหมือนวัตถุได้ ข้อสันนิษฐานดังกล่าวบางครั้งก็ถูก ท้อง แทหลายครั้งก็มีได้เป็นเช่นนั้น

ข้อวิจารณ์อีกประการหนึ่งเกี่ยวกับธรรมชาติของสารสนเทศคือ การแยกสารสนเทศและจิตใจของคนออกจากจิตใจของคนอื่น ๆ และแยกออกอย่างโดดเดี่ยวจากสภาพแวดล้อมทางการสื่อสาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดข้อผิดพลาดที่เป็นอคติต่อการสื่อสารของมนุษย์ซึ่ง คินเซก ใ้สรุปไว้ดังนี้

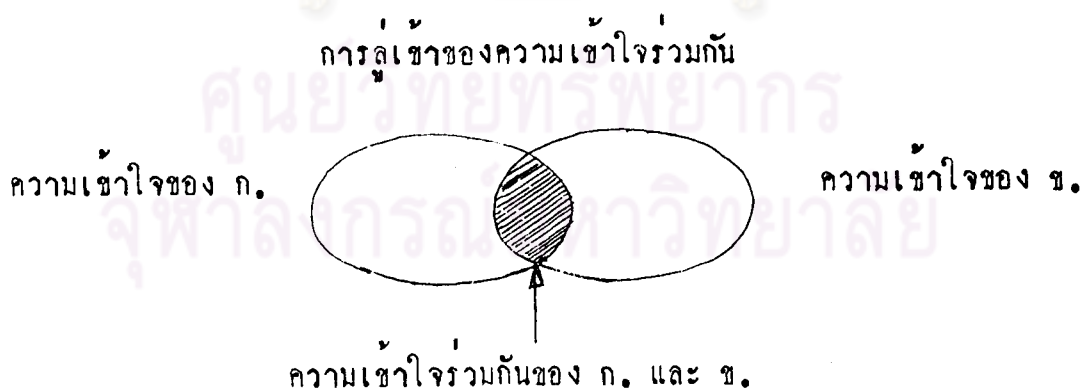
1. การพิจารณาศึกษาการสื่อสารในลักษณะเชิงเส้นตรง เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติในทิศทางเดียว (โดยปกติในแนวดิ่ง) มากกว่าในเชิงของวัฏจักร หรือเป็นวงเป็นรอบ หรือเป็นกระบวนการสองทางคาบผ่านช่วงเวลา
2. สิ่งที่ทำให้เกิดความไม่ถูกต้องหรือความอคติเกิดมาจาก การที่ยึดมั่นในทัศนะของความพึ่งพาอาศัยผู้อื่น (dependency) มากกว่าที่เน้นในทัศนะของความสัมพันธ์ (relationship) ของผู้ที่ทำการสื่อสารซึ่งกันและกัน และพื้นฐานของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (interdependency)
3. แนวโน้มของวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เป็นไปในลักษณะที่เป็นอยู่ในสูญญากาศ แยกแยกโดดเดี่ยวจากบริบท (context)
4. แนวโน้มที่จะเน้นไปที่ตัวสารโดยตรง โดยไม่คำนึงถึงความเจียม วรรคตอน และจังหวะของสาร
5. แนวโน้มที่จะพิจารณาถึงหน้าที่หลักของการสื่อสารในเชิงของการโน้มน้าวใจ มากกว่าการเข้าใจร่วมกัน การเห็นพ้องร่วมกัน และการกระทำร่วมกัน
6. แนวโน้มที่จะมุ่งสู่การแสวงหาผลทางจิตวิทยาของการสื่อสาร ของแต่ละบุคคล แยกขาดออกจากกันมากกว่าผลที่เกิดขึ้นทางสังคม และความสัมพันธ์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นในหมู่คนเหล่านั้น
7. ความเชื่อในลักษณะของสาเหตุทางเดียว หรือเป็นไปในลักษณะของเครื่องกลไกมากกว่าที่เป็นสาเหตุร่วมกัน ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานของระบบสารสนเทศของมนุษย์

แบบจำลองเชิงลู่เข้าของการสื่อสาร (Convergence model)

ข้อวิจารณ์แบบจำลองการสื่อสารแบบเส้นตรง ดังที่กล่าวมาแล้วมีความสอดคล้องกับทัศนะของ คอลลิน เซอริ (Chery 1978 : 306) ซึ่งกล่าวว่าการสื่อสารไม่ใช่หมายถึงการส่งสารจากหนึ่งไปยังผู้รับ หากแต่ถือว่าบุคคลทั้งสองได้ร่วมกันใช้สารสนเทศอันเดียวกัน เพราะแม้ว่าฝ่ายหนึ่งจะบอกกล่าวเรื่องราวหรือสารสนเทศแก่อีกผู้หนึ่งไปแล้ว ก็มีใ้หมายความว่าผู้บอกกล่าวได้ส่งมอบ หรือสูญเสียสารสนเทศนั้นไป เพราะสารสนเทศนั้นก็ยังคงอยู่ในตัวผู้บอกกล่าว และก็อยู่ในตัวผู้ฟังพร้อม ๆ กัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายก็อาจนำไปถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้อีก

และโดยความเห็นว่าการสื่อสารคือกระบวนการที่บุคคลสองคนหรือมากกว่าใช้สารสนเทศร่วมกัน เพื่อให้บรรลุถึงความเข้าใจร่วมกันของแต่ละบุคคล และโลกที่บุคคลนั้น ๆ อาศัยอยู่ คินเชก (1979 : 32-35) จึงพัฒนาแบบจำลองการสื่อสารที่เรียกว่าแบบจำลองเชิงลู่เข้า โดยมีหลักการสำคัญว่า จุดมุ่งหมายของการสื่อสาร คือการเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้การเข้าใจร่วมกันเป็นการผสมผสานระหว่างการคาดคะเนความหมายที่แท้จริงของบุคคลอื่นที่เราสื่อสารด้วย หรือกล่าวได้ว่า ความเข้าใจร่วมกันคือ ส่วนผสมของความถูกต้องที่แต่ละบุคคลคาดคะเนความหมายที่แท้จริงที่อีกฝ่ายเข้าใจ ดังภาพ

แผนภาพที่ 1

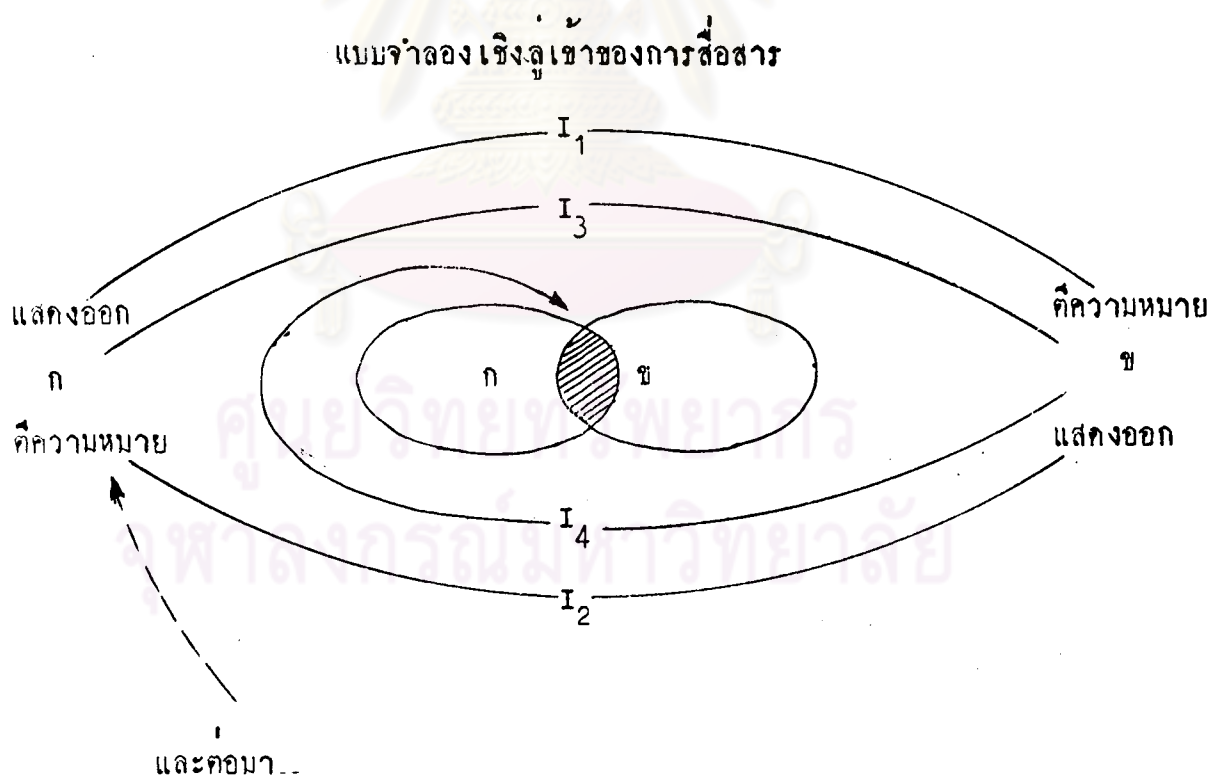

ตามแผนภาพดังกล่าว คินเชก เห็นว่าส่วนที่เป็นเงาซ้อนกันคือ ความเข้าใจร่วมกันของคนทั้งสอง ซึ่งวงกรอบความเข้าใจของคนทั้งสองจะไม่เคยประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์หรือซ้อนกันสนิทเลย เนื่องจากความเข้าใจของคนเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์

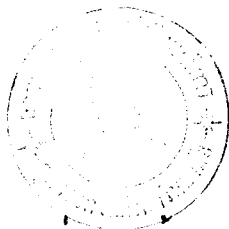
และย่อมไม่มีบุคคลผู้ใดเลยที่จะมีประสบการณ์เหมือนกันทุกประการ ฉะนั้น ระบบความคิดของบุคคลที่ทำให้เกิดความเข้าใจจึงเป็นแค่เพียงลักษณะที่ใกล้เคียงกันในระดับหนึ่งที่บุคคลสามารถยอมรับซึ่งกันและกันได้

ในกระบวนการสื่อสาร การย้าทวน แลกเปลี่ยนสารสนเทศของบุคคลสองคนหรือมากกว่า อาจจะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันมากขึ้น จนถึงพิสัยของการยอมรับในระดับหนึ่ง ซึ่งผู้ที่สื่อสารกันมีความพอใจว่าได้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารในสถานการณ์เฉพาะหน้านั้นแล้ว (หรืออาจเกิดผลในทางกลับกันคือ ยิ่งเห็นจำนวนรอบของการแลกเปลี่ยนสารสนเทศมากก็ยิ่งเกิดการแตกแยกทางความคิด ไม่สามารถเข้าใจเป็นอย่างเดียวกันได้ ซึ่งเรียกว่า การแยกขยาย (divergence) จากนั้นการสื่อสารอาจจะถูกเปลี่ยนเรื่องไปยังเรื่องใหม่ หรือสิ้นสุดลงก็ได้

แผนภาพที่ 2

กระบวนการสื่อสารมักจะเริ่มต้นด้วย *และต่อมา ---* เพื่อเตือนให้ทราบว่า ได้มีบางสิ่งเกิดขึ้นก่อนที่จะเริ่มมีการสังเกตกระบวนการนี้ กล่าวคือ ก่อนที่ ก. และ ข. จะสื่อสารกันในขณะที่มีการสังเกตการณ์นี้ ทั้งสองอาจเคยติดต่อสื่อสารกันมาแล้ว หรืออาจ

เคยทราบ หรือคาดคะเนเรื่องราวเกี่ยวกับฝ่ายตรงข้ามมาแล้ว เมื่อ ก. ได้แสดงสาร
 สนเทศ I 1 ที่จะใช้ร่วมกันออกไป ข. จะต้องรับรู้และตีความหมายและอาจตอบสนองโดย
 สร้างสารสนเทศ I 2 ขึ้นมา เพื่อใช้ร่วมกับ ก. ก. ก็จะต้องตีความหมายของสารสนเทศ
 ใหม่ นี้ แล้วสร้างสารสนเทศใหม่เป็น I 3 ทั้งสองฝ่ายจะดำเนินกระบวนการนี้ไปเรื่อย ๆ
 สารสนเทศจะถูกสร้างขึ้น และใช้ร่วมกัน เกิด I 4 - - - - In จนกระทั่งมีผู้หนึ่งผู้ใด หรือ
 ทั้งสองฝ่ายมีความพอใจว่าได้ไปถึงความเข้าใจร่วมกันอย่างเพียงพอสำหรับจุดมุ่งหมายที่
 ต้องการแล้ว ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนจะตีความหมายของสารสนเทศให้แก่ตนเอง
 เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเพื่อที่จะศึกษาค้นหาทางปรับปรุงการแสดงออกของตน ฉะนั้นใน
 แบบจำลองนี้จึงไม่มีหัวข้อสรุปไปกลับของสารสนเทศ จากคนหนึ่งถึงอีกคนหนึ่ง เพราะถือว่าเป็น
 เป็นการสื่อสารสนเทศร่วมกันนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าแบบจำลองเชิงเส้นเข้าสู่ของการสื่อสาร สามารถอธิบายกระบวนการ
 สื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารระหว่างบุคคล ได้แจ่มชัดกว่าแบบจำลองเชิงเส้น
 ตรงอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะสามารถแสดงถึงความเป็นพลวัต (dynamic) ของกระบวนการ
 สื่อสารได้ชัดเจน ขณะเดียวกันสามารถแสดงถึงบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรมการสื่อสารทุกฝ่ายว่า
 ต่างสามารถมีส่วนในการสร้าง แสดงออก และตีความสารสนเทศร่วมกับผู้อื่นเสมอ กับทั้ง
 ยังแสดงถึงผลจากการแลกเปลี่ยน และร่วมกันใช้สารสนเทศว่าอาจก่อให้เกิดการรู้เข้าของ
 ความเข้าใจร่วมกัน หรือแยกขยายความเข้าใจออกจากกันได้

การผูกขุบขิมเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารระหว่างบุคคล ฉะนั้น แบบจำลอง
 เชิงเส้นเข้าสู่ของการสื่อสารนั้นจะสามารถใช้อธิบายการขุบขิมได้เป็นอย่างดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการขุบขิมอยู่น้อยมาก และส่วนใหญ่แล้วข้อมูลความรู้
 เกี่ยวกับการขุบขิมมักจะเป็นผลจากการศึกษาโดยวิธีการเฝ้าสังเกตตามแนวทางของสาขา
 มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธรรมชาติของการผูกขุบขิมเป็น
 พฤติกรรมที่ปฏิบัติถือเป็นสิ่งที่ต้องปกปิดหรือระมัดระวัง อย่างไรก็ตามมีรายงานการวิจัย
 เกี่ยวกับการขุบขิมผ่านสื่อมวลชน ซึ่งผู้วิจัยถือเป็นแนวทางในการกำหนดคัวแปรในการ
 ศึกษาครั้งนี้

ฟาซี (Fathi 1973 : 271-277) ได้ทำการศึกษากการแพร่กระจายข่าว การแต่งงานของนายปีแอร์ เอลเลียต ทรโค นายกรัฐมนตรีวัย 51 ปี ของแคนาดา เมื่อเป็นวันพฤหัสบดีที่ 4 มีนาคม 2514 ซึ่งได้กระทำอย่างเงียบ ๆ และข่าวนี้เริ่มปรากฏ ทางสื่อมวลชนครั้งแรกเวลา 21.50 น. ของคืนวันเดียวกัน ฟาซีทำการรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยสุ่มตัวอย่างจากสมุดโทรศัพท์จำนวน 250 คน เริ่มการ สัมภาษณ์ในวันที่ 5 มีนาคม 2514 เวลา 19.00 น. จนถึงวันอาทิตย์ที่ 7 มีนาคม 2514 เวลา 17 น. ปรากฏว่ามีผู้ให้สัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ 186 คน

ผลจากการศึกษาของ ฟาซี พบว่า โทรทัศน์เป็นแหล่งข่าวที่บุคคลส่วนใหญ่ได้ทราบ ข่าวนี้ กลุ่มผู้ที่สูงอายุและอายุน้อย ทราบข่าวมากกว่ากลุ่มอายุกลาง ๆ กลุ่มที่มีการศึกษา สูงและต่ำ ทราบข่าวมากกว่ากลุ่มการศึกษาระดับกลาง เพศชายที่สูงอายุและอายุน้อย ทราบข่าวมากกว่าเพศหญิง สตรีที่แต่งงานแล้วทราบข่าวมากกว่าสตรีโสด ผู้ที่ทราบข่าว เพียง 14% เท่านั้นที่ตรวจสอบข่าวที่ได้รับทราบมา สื่อที่ใช้มากที่สุดในการตรวจสอบ ข่าวคือวิทยุ ผู้ที่ทราบข่าวครั้งแรกจากสื่อมวลชนจะตรวจสอบข่าวจากสื่อชนิดอื่น ๆ เพียง 1 ใน 9 คนเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการข่าวสารเรื่องนี้เพิ่มขึ้น สื่อที่ใช้ใน การหาข้อมูลเพิ่มคือ 19% ใช้หนังสือพิมพ์ 13% ใช้วิทยุและโทรทัศน์ ส่วนอีก 10% ใช้สื่อ หลายอย่างร่วมกัน เกี่ยวกับแหล่งข่าวพบว่า ผู้ที่ทราบข่าวเพศหญิงรับทราบจากหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์มากกว่าเพศชาย ขณะที่เพศชายทราบข่าวจากวิทยุและจากบุคคลมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบสตรีที่แต่งงานแล้วและสตรีโสดพบว่า สตรีโสดมีพฤติกรรมการรับข่าวสาร เช่นเดียวกับเพศชาย กลุ่มที่สูงอายุและกลุ่มที่มีอายุน้อย ใช้โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์มากกว่า กลุ่มอายุกลาง ๆ การสอบถามถึงสถานที่ทราบข่าวพบว่า เพศชายทราบข่าวครั้งแรกจาก นอกบ้านมากกว่าเพศหญิง การที่สตรีโสดมักมีพฤติกรร มการรับทราบข่าว เหมือนเพศชาย มากกว่า ทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า น่าจะเป็นเพราะสถานการณ์ในการเปิดรับสารมากกว่า เป็นความแตกต่างเนื่องจากเพศ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการนำไปถ่ายทอด พบว่า เพศหญิงจะนำข่าวไปบอกกล่าว (inform) แก่ผู้อื่นมากกว่าเพศชาย แต่เพศชายจะนำ ข่าวไปพูดคุย (talk) กับผู้อื่นมากกว่าเพศหญิง สตรีแม่บ้านจะนำข่าวไปบอกกล่าว มากกว่าสตรีโสด ซึ่งนำข่าวไปพูดคุยมากกว่าแม่บ้าน ผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่าจะนำข่าวไป บอกกล่าวและพูดคุยน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง การศึกษาพบว่า การพูดคุยกับคนจำนวน

มากกว่า ไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กับการไต่รายละเอียดข้อมูลมากกว่า สำหรับความรู้สึกที่มีต่อการแต่งงานพบว่า ผู้ที่ชอบนายกรัฐมนตรีนครินทร์โคอยู่แล้ว ก็จะพูดถึงการแต่งงานในทางบวก และจะเป็นผู้นำชาวการแต่งงานไปพูดคุยกับบุคคลอื่นมากกว่า

จากการวิจัยของฟาซี ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาพฤติกรรมกรรมการชุมนุม นอกจากจะเปรียบเทียบในระหว่างผู้ที่ต่างกันในตัวแปรด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรสและการศึกษาแล้ว ยังน่าจะศึกษาถึงความเชื่อถือ และการตรวจสอบสารสนเทศจากการชุมนุมด้วย

เลขวินและคิมเบล (1977 : 169-174) ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ เพื่อการทดสอบว่า คอไลน์ชุมนุมเป็นเครื่องมือในการสังคมประภิตและการควบคุมทางสังคมจริงหรือไม่ โดยตั้งปัญหาคำวิจัยว่า บุคคลประเภทใดบ้างที่ตกเป็นเป้าของการชุมนุม สภาพแวดล้อมทางสังคมลักษณะใดที่มีการชุมนุมถึง และปทัสถานของการชุมนุมมีขอบเขตเพียงใด การดำเนินการวิจัยทำโดยวิเคราะห์เนื้อหาคอไลน์ชุมนุมจากหนังสือพิมพ์ 5 ฉบับ แต่ละฉบับแยกศึกษาเป็นช่วงเวลา 3 ช่วง คือ ปี ค.ศ. 1954 - 1955, 1964 - 1965 และ 1974 - 1975 รวมจำนวนคอไลน์ที่ใช้วิเคราะห์ 495 ครั้ง

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ตกเป็นเป้าของการชุมนุมส่วนใหญ่เป็นชายและเป็นคนผิวขาว ส่วนใหญ่นักอาชีพคานการบันเทิง เช่น คารา นักร้อง นักแต่งเพลง เรื่องราวหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมที่นำมาชุมนุมถึงครั้งหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ เช่น การไต่ตำแหน่ง กิจกรมการทำงาน รายได้ ผลประโยชน์หรือการเลิกงานอาชีพ สำหรับเรื่องส่วนตัวที่ถูกนำมาเขียนในคอไลน์ชุมนุมได้แก่ ความสัมพันธ์ ความรัก คู่ควง การหมั้น การแต่งงาน เกี่ยวกับปทัสถานหรือคานิยมทางสังคมที่คอไลน์ชุมนุมพุ่งความสนใจให้ นั้น พบว่า คอไลน์ชุมนุมมีแนวโน้มที่จะลงข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับของสังคม ในขณะที่ไม่ค่อยเอาใจใส่ที่จะเสนอข่าวที่เป็นการลงโทษ (negative sanction) แก่ผู้ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ผู้วิจัยได้อาศัยแนวโน้มในการจำแนกระหว่างเนื้อหาการชุมนุมเกี่ยวกับการงาน และการชุมนุมเรื่องส่วนตัวออกจากกัน

สำหรับการวิจัยในประเทศไทย ที่ตั้งใจศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการชุมนุมนั้นยังไม่

มีปรากฏการณ์สมมติฐาน เกี่ยวกับการชุมนุมเกิดขึ้นจากผลลอยได้ในกรณีวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสลัมแห่งหนึ่ง กล่าวคือ เมื่อนักวิจัยเข้าไปอาศัยในสลัมหลายแห่งพบว่ามีกรณีลักเล็กขโมยน้อยเกิดขึ้นเสมอ แต่มีสลัมแห่งหนึ่งที่ไม่มีการลักขโมย ทั้งที่มีตำรวจเข้าไปตรวจบ่อยครั้ง ประชาชนในสลัมดังกล่าวสามารถวางเครื่องใช้หรือตากเสื้อผ้าไว้นอกบ้านได้ตลอดคืน ทั้งที่ในชุมชนนี้มีกลุ่มและความขัดแย้งกัน สิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นคือ ในสลัมแห่งนี้ไม่มีอะไร เป็นความลับ มีการชุมนุมกันกันอย่างแพร่หลาย และเชื่อว่าใครทำอะไรที่ไหน จะแพร่หลายไปอย่างรวดเร็วเกี่ยวกับทุกสิ่ง จึงเกิดสมมติฐานว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความแพร่หลายของการค้นหา กับการควบคุมทางสังคม (อकिन รหัสค้น ม.ร.ว. 2522 : 11)

แนวความคิด ทฤษฎีและการวิจัย เกี่ยวกับการชุมนุมความที่ได้เสนอรายละเอียดมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า การชุมนุมน่าจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาในหลายลักษณะ เช่น เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจไปสู่สมรรถนะที่สูงขึ้น อันจะผลักดันให้บุคคลพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าทัดเทียมผู้อื่น นอกจากนี้การชุมนุมเรื่องราวของผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ย่อมเป็นภาพสะท้อนที่แสดงว่าผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาได้ประพฤติปฏิบัติเหมาะสม สอดคล้องกับทัศนคติของสังคมหรือไม่ ประชาชนพอใจในผลงานของผู้ถูกชุมนุมเพียงไร ประการสำคัญ การชุมนุมดังกล่าวยังเป็นดัชนีแสดงทัศนคติของประชาชนต่อผู้ถูกชุมนุม ซึ่งน่าจะมีผลต่อแนวโน้มในการให้ความร่วมมือต่อกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงพฤติกรรมการชุมนุมถึงผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมดังกล่าว กับการร่วมมือในการพัฒนา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการปฏิบัติงาน หรือประเมินผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมการชุมนุมของประชาชนในชนบท เกี่ยวกับบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ
2. เพื่อทราบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการชุมนุมของกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันในลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม

3. เพื่อทราบโครงสร้างการสื่อสารในแบบการชุมนุมของประชาชนในชนบท
4. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการชุมนุม กับความร่วมมือในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาในท้องถิ่นชนบท

ปัญหานำวิจัย

1. พฤติกรรมการชุมนุมของประชาชนในชนบทมีลักษณะเป็นเช่นไร
2. มีความแตกต่างกันหรือไม่ในระหว่างพฤติกรรมการชุมนุมของบุคคลที่แตกต่างกันในลักษณะทางประชากร เพศธุรกิจ และสังคม
3. การชุมนุมมักจะกระทำในหมู่คนที่มีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะใด
4. บุคคลประเภทใดที่มักตกเป็นผู้ถูกกล่าวถึงในการชุมนุม
5. เรื่องที่ชุมนุมกันมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร
6. การชุมนุมมีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมือในการพัฒนาหรือไม่

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมการชุมนุมในรูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยการสุ่มเจาะเท่านั้น มิได้ศึกษาพฤติกรรมการชุมนุมในรูปแบบการสื่อสารมวลชน หรือการใช้สื่อชนิดอื่น
2. ศึกษาเน้นหนักเฉพาะการชุมนุมถึงผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในระดับตำบล ซึ่งประชาชนมีโอกาสได้พบเห็นหรือติดต่อเกี่ยวข้องได้ง่าย มิได้ศึกษาการชุมนุมถึงผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในระดับอื่น และมิได้เน้นความสำคัญของการชุมนุมถึงเรื่องราวของประชาชนด้วยกันเอง
3. ศึกษาเน้นหนักเฉพาะพฤติกรรมการชุมนุมของประชาชนที่มีความกระตือรือร้นต่อการพัฒนา ซึ่งได้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาของหมู่บ้าน มิได้เน้นหนักถึงพฤติกรรม

การชုชบของประชาชนทั่วไป

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ 5 ข้อดังนี้

1. บุคคลที่แตกต่างกันในลักษณะการ เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ มีพฤติกรรมการชูชบที่แตกต่างกัน
2. ไม่มีความแตกต่างระหว่างปริมาณการชูชบที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ เรื่องส่วนตัว กับปริมาณการชูชบที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับ เรื่องหน้าที่การงาน
3. การชูชบมักกระทำในระหว่างบุคคลที่มีความเหมือนกันมากกว่า ระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกัน
4. การชูชบมักกระทำในระหว่างบุคคลที่มีความผูกพันต่อกันแบบสนิทสนมมากกว่าระหว่างบุคคลที่มีความผูกพันต่อกันแบบผิว เผิน
5. มีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้ชูชบต่อผู้ถูกชูชบ กับความร่วมมือในการพัฒนา

ข้อตกลงเบื้องต้น

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้กระทำภายใต้เงื่อนไขของข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

1. การชูชบ เป็นพฤติกรรมธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นสม่ำเสมอ เป็นปกติวิสัย มีสาเหตุที่เกดเป็นฤดูกาล
2. การชูชบ เป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้
3. การทอมข้อซักถามของบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นไปโดยความจริงใจ สามารถเชื่อถือได้ในความเป็นจริง

นิยามศัพท์

- การชุมนุม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สนทนากล่าวขวัญถึงเรื่องของบุคคลอื่นที่มิได้รวมสนทนาอยู่ด้วย จะเป็นการกล่าวขวัญถึงในเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องหน้าที่การงานก็ได้ จะกล่าวขวัญถึงในแง่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ทั้งนี้วงสนทนานั้นต้องมีลักษณะไม่เป็นทางการ
- กิจกรรมการชุมนุม หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลทำการชุมนุมกัน ได้แก่ บุคคลที่ชุมนุมถึงเรื่องที่ชุมนุม ความบ่อยครั้ง จำนวนผู้ร่วมชุมนุม โอกาสที่ทำการชุมนุม สถานที่ชุมนุม จุดมุ่งหมาย บทบาทในการชุมนุม ความเชื่อถือ สอดประสานเพศจากการชุมนุม การถ่ายทอดสอดประสานเพศจากการชุมนุม และทัศนคติต่อผู้ที่ชุมนุมถึง
- เรื่องส่วนตัว หมายถึง เรื่องราวที่เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ ฐานะ อุปนิสัยและความประพฤติของบุคคล เช่น การแต่งกาย กิริยามารยาท อหิยาสัย ความรัก การแต่งงาน การคุมกำเนิด การเลี้ยงดูบุตร ฯลฯ
- เรื่องหน้าที่การงาน หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในฐานะผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาได้แก่ ความสามารถ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า ความเอาใจใส่ ความทศริเริ่ม ฯลฯ
- ความร่วมมือในการพัฒนา หมายถึง การที่บุคคลเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเป็นหน้าที่หรือพันธกรณีของกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้
- กลุ่มสตรี ต้องเข้าร่วมการอบรม-สาธิต การประกอบอาหาร ซึ่งจะจัดต่อเนื่องเป็นประจำเดือนละครั้ง
 - กลุ่มเยาวชน ต้องเข้าร่วมการพัฒนาหมู่บ้านในวันพัฒนาแห่งชาติ (5 ธันวาคม 2525)
 - กลุ่มออทริพย์เพื่อการผลิต ต้องนำเงินสัจจะสะสมฝากเป็นประจำทุกเดือน

นอกจากนี้ในฐานะประชาชนคนหนึ่งในหมู่บ้าน ความร่วมมือในการพัฒนา หมายถึงการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมอันมีเป้าหมายเพื่อความก้าวหน้า ทั้งในทางวัตถุ ความเป็นอยู่ ร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา การมีส่วนร่วมอาจโดยร่วมแรง ร่วมความคิด ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของ หรือสนับสนุนอย่างใด ๆ เพื่อให้กิจกรรมนั้นดำเนินต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา หมายถึง พัฒนาการประจำตำบล เกษตรตำบล เจ้าหน้าที่สำนักงานต.ก.ศ.ร.ภ.ค.ในหมู่บ้าน พระในวัดประจำหมู่บ้าน ครูในโรงเรียนประจำหมู่บ้าน กำนัน กรรมการสภาตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. แม้ว่าการชุบชิบจะเป็นพฤติกรรมการสื่อสารรูปแบบหนึ่ง แต่ก็เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างไม่เป็นทางการที่มีผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคม การเปรียบเทียบทางสังคม และการควบคุมทางสังคมซึ่งวิธีการวิจัยทางมานุษยวิทยา หรือการวิจัยเชิงคุณภาพ น่าจะเป็นวิธีการศึกษาที่เหมาะสมที่สุดในการอธิบายพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา การวิจัยดังกล่าวจำเป็นต้องมีเวลานานมากพอสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ผู้วิจัยไม่อยู่ในวิสัยที่จะใช้เวลายาวนานเช่นนั้น ได้ การวิเคราะห์จากปรากฏการณ์ที่สังเกตพบในช่วงเวลาอันสั้น อาจทำให้การตีความหมายข้อมูลคลาดเคลื่อนหรืออยู่ในวงจำกัดเกินไป
2. ภัยความจำเป็นค่านเวลาการศึกษา ผู้วิจัยต้องเข้าเก็บข้อมูลในฤกษ์การเก็บเกี่ยว อันเป็นช่วงเวลาที่ประชาชนต้องทำงานหนักกว่าวันจากกิจกรรมพิเศษอื่นใด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมระดับท้องถิ่นเองก็ตระหนักในข้อเท็จจริงนี้ จึงระงับกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ไว้ในขณะนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสดังกล่าวปฏิบัติ หรือความร่วมมือของประชาชนต่อโครงการพัฒนาต่าง ๆ ไคน้อยกว่าที่ควร การนำผลการวิจัยไปใช้อาจอิงจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดนี้ด้วย
3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการชุบชิบระหว่างกลุ่มเพศหญิง

และเพศชาย ผู้วิจัยควรจะได้สนิทสนมใกล้ชิดกับประชากรทั้งสองกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน แต่ควยธรรมชาติของพฤติกรรมกรรชุมชิบซึ่งมักกระทำในหมู่เพศเดียวกัน และธรรมเนียมปฏิบัติของท้องถิ่น ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นสตรี มีโอกาสใกล้ชิดและได้รับข้อมูลจากประชากรเพศหญิงมากกว่า

อนึ่ง ผู้วิจัยขาดทุนทรัพย์ที่จะจ้างวานผู้ช่วยวิจัยชาย และการเก็บข้อมูลใช้เวลา นานเกินกว่าที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นใดได้

4. การแปลความหมายข้อมูลที่สังเกตพบโดยผู้วิจัยผู้เดียว แม้จะไ้พยายาม ป้องกันอคติต่าง ๆ แล้ว แต่ก็อาจเกิดความคลาดเคลื่อนอันเนื่องจากขาดประสบการณ์ ในการวิจัยโดยเฉพาะสาขามานุษยวิทยาได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การทราบถึงพฤติกรรมกรรชุมชิบของประชาชน จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการ วิเคราะห์ถึงแนวโน้มความสนใจ หรือความร่วมมือต่อกิจกรรมการพัฒนาของประชาชนได้ อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสื่อสารในลักษณะดังกล่าวให้เอื้ออำนวยต่อการ พัฒนาต่อไป

2. การได้ทราบว่าประชาชนสนใจกล่าวขวัญถึงผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาในหัวข้อใด ประเด็นใดบ้าง จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ในอันที่จะตระหนักและระวังประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในกรอบข่ายที่จะได้รับการยอมรับจาก ประชาชน เพื่อผลในการเรียกร้องขอความร่วมมือจากประชาชน

3. การทราบโครงสร้างทางการสื่อสาร ทำให้การส่งผ่านข่าวสารชุมชิบที่เป็น ไปในทางที่ดี หากได้รวดเร็วเข้าถึงประชาชนได้ดี ซึ่งสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการ พัฒนาได้

4. การทราบปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือในการพัฒนา และทราบว่ากรรชุมชิบ ถึงผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ร่วมอธิบายความร่วมมือในการพัฒนาได้ เป็นข้อมูล สำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาใช้พิจารณาประกอบการ ขอความร่วมมือจากประชาชน

5. เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาวิจัย การสื่อสารเพื่อการพัฒนาต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย